

Kirkkohallituksen esitys X/2024 kirkolliskokoukselle

Sähköinen äänioikeusrekisteri seurakuntavaaleissa ja kirkkoherran välittömässä vaalissa

DKIR/158/00.08.00/2024

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kirkkolakia ja kirkkojärjestystä siten, että seurakuntavaaleissa ja kirkkoherran välittömissä vaaleissa otettaisiin käyttöön sähköinen äänioikeusrekisteri. Kirkkohallitus perustaisi rekisterin poimimalla kirkon jäsentietojärjestelmästä vaaleissa äänioikeutetut henkilöt, ja heitä koskevat tarvittavat tiedot sekä muodostamalla näistä tiedoista erillisen konekielisen rekisterin.

Kirkkohallituksella ja seurakunnan vaalilautakunnalla olisi oikeus itseoikaista äänioikeusrekisterissä olevia tietoja ennen rekisterin tuloa lainvoimaiseksi. Kirkkohallitus oikaisisi tietoja tilanteissa, joissa äänioikeutetuksi merkitty kuolee tai eroaa kirkosta, sekä tilanteissa, joissa henkilö liittyy kirkon jäseneksi äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen.

Äänioikeusrekisteri tulisi lainvoimaiseksi ennen ennakkoäänestyksen alkamista. Lainvoimaiseen rekisteriin merkittäisiin kunkin äänestäneen henkilön kohdalle se, milloin ja missä ennakkoäänestyspaikassa henkilö on äänestänyt. Ennakkoäänestyksen päätyttyä äänioikeusrekisteristä tulostettaisiin vaaliluettelot, joihin otettaisiin vain ne henkilöt, jotka eivät ole käyttäneet äänioikeuttaan ennakkoäänestyksessä. Vaalin tuloksen tultua lainvoimaiseksi äänioikeusrekisteristä otettaisiin arkistotulosteet, jonka jälkeen kirkkohallitus hävittäisi äänioikeusrekisterin tiedot.

Esityksen tavoitteena on yksinkertaistaa ja nopeuttaa seurakuntavaalien ja kirkkoherran välittömän vaalin toimittamista. Äänioikeusrekisteri helpottaisi ja yksinkertaistaisi seurakunnan vaalitoimitsijoiden ja vaalilautakunnan työtä erityisesti ennakkoäänestyksessä ja ennakkoäänien tarkastamisessa. Tavoitteena on, että äänioikeusrekisterin avulla vaalien toimittamiseen liittyviä tehtäviä saataisiin automatisoitua, jolloin vaalitoimitsijat ja vaalilautakunnat pystyisivät toimittamaan vaaliin liittyvät tehtävät tehokkaammin, kun käsin tehtävä työ vähenisi.

Ehdotetut kirkkolain ja kirkkojärjestyksen muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026.

Sisällysluettelo

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
1.1 Tausta	4
1.2 Valmistelu	4
2 Nykytila ja sen arviointi	4
2.1 Äänioikeutettujen luettelo kirkollisissa vaaleissa	4
2.1 Nykytilan arviointi	7
3 Tavoitteet	8
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	9
4.1 Keskeiset ehdotukset	9
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	11
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset.....	11
4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan	12
4.2.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	13
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	14
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	14
5.2 Äänioikeusrekisteri yleisissä vaaleissa	14
5.3 Ruotsin ja Norjan kirkkojen vaalimenettely ja vaaliluettelot	16
6 Lausuntopalaute	16
7 Säännöskohtaiset perustelut	17
7.1 Kirkkolain muutosehdotuksen perustelut	17
7.2 Kirkkojärjestyksen muutosehdotuksen perustelut.....	24
8 Voimaantulo.....	32
9 Suhde muihin esityksiin.....	33
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	33
SÄÄDÖSEHDOTUKSET	
Laki kirkkolain muuttamisesta.....	35
Kirkolliskokouksen päätös kirkkojärjestyksen muuttamisesta	40

RINNAKKAISTEKSTIT

Laki kirkkolain muuttamisesta.....	48
Kirkolliskokouksen päätös kirkkojärjestyksen muuttamisesta	56

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Kirkolliskokous päätti marraskuussa 2016 käsitellessään edustaja-aloitetta 1/2016 seurakunta-vaalikäytäntöjen kehittämisestä sekä hiippakuntavaltuustoesitystä 3/2016 seurakuntavaalien ajankohdan siirtämisestä ja sähköisestä äänioikeutettujen luettelosta lähettää kyseisen edustaja-aloitteen ja hiippakuntavaltuustoesityksen kirkkohallitukselle valmisteltavaksi. Osa muutosesityksistä toteutettiin nyt jo kumoutuneen kirkon vaalijärjestyksen (416/2013) keväällä 2018 voimaan tulleella muutoksella. Ehdotettu sähköistä äänioikeutettujen luetteloa koskeva lainvalmistelu erotettiin kuitenkin syksyllä 2016 muista ehdotetuista muutostarpeista laajuutensa vuoksi. Siirtyminen sähköiseen luetteloon edellyttää myös tietojärjestelmähanketta.

1.2 Valmistelu

Kirkkohallituksessa valmisteltiin virkatyönä vaalisäännösten muutosta syksyllä 2019 ja keväällä 2020 siten, että äänioikeutettujen luettelo korvattaisiin sähköisellä äänioikeutettujen rekisterillä. Helmikuussa 2020 esitysluonnos lähetettiin lausuntokierrokselle. Lausuntoa pyydettiin yhteensä 54 seurakunnalta ja seurakuntayhtymältä, hiippakuntien tuomiokapituleilta sekä oikeusministeriöltä ja tietosuojavaltuutetun toimistolta. Tuolloin lausunnon antoi yhteensä 24 seurakuntaa tai seurakuntayhtymää, joista 50 % kannattivat ehdotettua muutosta, 21 % vastusti uudistusta ja 29 % kannatti uudistusta ehdollisena tai siten, että siirtyminen sähköiseen äänioikeusrekisteriin tulisi olla vapaaehtoista. Keväällä 2020 saadut lausunnot olivat siten ristiriitaisia, ettei ehdotettuja säännöksiä ollut mahdollista sulauttaa kirkkolakiehdotukseen vuoden 2020 aikana, kun eduskuntakäsittelyssä tuolloin ollut kirkkolakiesitys palautettiin kirkkohallitukselle uudelleen kirjoittamista varten.

Uusi kirkkolaki (652/2023) ja kirkkojärjestys (657/2023) tulivat voimaan 1.7.2023. Nyt virkatyönä valmisteltu esitys pohjautuu osittain aiempaan vuoden 2020 valmisteluun. Esityksestä on pyydetty lausuntoja . . .

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Äänioikeutettujen luettelo kirkollisissa vaaleissa

Seurakunnassa vaalilautakunnan ja seurakuntayhtymissä keskusvaalitoimikunnan on laadittava seurakuntavaaleja varten äänioikeutettujen luettelo, johon merkitään kunkin äänioikeutetun täydellinen nimi ja henkilötunnus, äänioikeutettujen lukumäärä, tarvittaessa äänestysalue sekä mahdollinen merkintä turvakiellosta. Luettelossa on oltava myös tila äänioikeuden käyttämisestä tehtäviä merkintöjä ja muistutuksia varten. Äänioikeutettujen luettelo perustuu kirkon yhteisen jäsentietojärjestelmän (myöhemmin jäsenrekisteri) tietoihin. Äänioikeutettujen luettelon tulee olla laadittu seurakuntavaaleja varten vaalivuonna 1.9. mennessä ja tarkistettava

viimeistään syyskuun 1 päivänä. Poikkeuksellisia tai ylimääräisiä seurakuntavaaleja varten äänioikeutettujen luettelo on laadittava viimeistään 55 päivää ennen vaalipäivää ja tarkistettava viimeistään toisena päivänä mainitusta ajankohdasta. Kirkkoherran välittömän vaalin äänioikeutettujen luettelo on laadittava viimeistään 55 päivää ennen ensimmäistä vaalipäivää ja tarkistettava kahden päivän kuluessa.

Äänioikeutettujen luettelon tarkastaa vähintään kaksi vaalilautakunnan keskuudestaan valitsemaa jäsentä. Äänioikeutettujen luettelon tarkastajien on lisättävä luetteloon ne seurakunnan äänioikeutetut jäsenet, jotka ovat oikeudettomasti jääneet siihen merkitsemättä. Tarkastajat yliviivaavat luettelosta kuolleiden nimet sekä niiden nimet, jotka on merkitty oikeudettomasti äänioikeutetuiksi. Tällöin luetteloon on merkittävä myös toimenpiteen syy. Lisäksi tarkastajat oikaisevat myös muut luettelossa havaitsemansa virheet ja merkitsevät luetteloon äänioikeutettujen tarkistetun lukumäärän sekä varmentavat asiakirjan. Varmentamisen jälkeen äänioikeutettujen luetteloon ei saa tehdä muita merkintöjä kuin ne, jotka johtuvat vaalilautakunnan tekemistä itseoikaisuista taikka oikaisuvaatimukseen tai valitukseen annetuista päätöksistä.

Seurakunnan jäsenellä on oikeus tutustua äänioikeutettujen luetteloon sinä aikana, kun äänioikeutettujen luettelo pidetään valvonnan alaisena nähtävänä. Äänioikeutettujen luettelo pidetään nähtävänä kahtena luettelon tarkastamista seuraavana arkipäivänä vähintään neljän tunnin ajan, ei kuitenkaan lauantaina. Toisena päivistä luettelo pidetään nähtävänä kello 15–19. Äänioikeutettujen luetteloon henkilörekisterinä sovelletaan kirkkolain lisäksi luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 96/46/EY kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679 (*yleinen tietosuoja-asetus*), jäljempänä tietosuoja-asetus, tietosuojalakia (1050/2018) ja lakia viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) kirkkolain 8 luvun 1 §:n 1 momentin ja 2 momentin 3 kohdan nojalla.

Seurakuntavaaleissa ja kirkkoherran välittömässä vaalissa vaalilautakunnalla on oikeus itseoikaisuna lisätä henkilö äänioikeutettujen luetteloon tai merkitä henkilö äänioikeutta vailla olevaksi, jos hänet on oikeudettomasti jätetty pois äänioikeutettujen luettelosta, merkitty siihen äänioikeutta vailla olevaksi tai äänioikeutetuksi tai henkilö on liittynyt kirkon jäseneksi tai eronnut kirkon jäsenyydestä seurakuntavaaleissa elokuun 15 päivän jälkeen ja kirkkoherran välittömässä vaalissa erikseen säädetyn äänioikeuden määräytymispäivän jälkeen. Jos vaalilautakunta katsoo, että henkilöä koskeva merkintä äänioikeutettujen luettelossa on muutoin virheellinen, vaalilautakunta voi korjata virheen ennen luettelon lainvoimaiseksi tuloa. Itseoikaisusta tehdään kirjallinen päätös, joka annetaan asianosaiselle henkilölle tiedoksi. Kirjallista päätöstä ei kuitenkaan tehdä, jos henkilö on kuollut tai julistettu kuolleeksi äänioikeutettujen luettelon laatimisen jälkeen. Myös virheellisen merkinnän korjaamisesta ilmoitetaan asianomaiselle henkilölle, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta.

Oikaisuvaatimuksen ja kirkollisvalituksen äänioikeutettujen luettelosta saa tehdä se, joka katsoo, että hänet on oikeudettomasti jätetty pois äänioikeutettujen luettelosta tai että häntä koskeva merkintä on siinä virheellinen. Vaalilautakunta käsittelee äänioikeutettujen luetteloa vastaan tehdyt oikaisuvaatimukset. Vaalilautakunnan oikaisuvaatimusta koskevasta päätöksestä on mahdollisuus tehdä valitus hallinto-oikeuteen, jonka on ratkaistava vaalilautakunnan päätöksestä tehty valitus kiireellisenä ennen vaalin toimittamista sekä lähetettävä tieto päätöksestä henkilölle, jonka äänioikeutta päätös koskee, sekä vaalilautakunnalle. Vaalilautakunnan on tehtävä päätöksen johdosta äänioikeutettujen luetteloon tarvittavat merkinnät.

Seurakuntavaalien äänioikeutettujen luettelo on lainvoimainen 16 päivää ennen vaalipäivää kello 16 lukien. Kirkkoherran välittömässä vaalissa äänioikeutettujen luettelo on vastaavasti lainvoimainen 16. päivänä ennen ensimmäistä vaalipäivää kello 16 lukien. Vaalilautakunnan on tehtävä äänioikeutettujen luetteloon merkintä sen lainvoimaisuudesta. Lainvoimaista äänioikeutettujen luetteloa on vaaleissa noudatettava muuttamattomana. Äänioikeutettujen luetteloa pidetään lainvoimaisena sen estämättä, että hallinto-oikeus ei ole ennen äänioikeutettujen luettelon tuleamista lainvoimaiseksi antanut päätöstä sille tehtyyn valitukseen. Henkilön, jolla vaalilautakunnalle esitetyn hallinto-oikeuden päätöksen mukaan on äänioikeus, on kuitenkin annettava äänestää.

Seurakunnan on laadittava jokaisesta äänioikeutettujen luetteloon otetusta henkilöstä ilmoituskortti, silloin kun seurakunta on jakautunut äänestysalueisiin. Vaalilautakunnan tehtävänä on huolehtia siitä, että ilmoituskortti lähetetään viimeistään 30. päivänä ennen vaalipäivää niille äänestäjille, joiden osoite on tiedossa. Ilmoituskortti voidaan lähettää äänestäjille, vaikka seurakuntaa ei ole jaettu äänestysalueisiin. Käytännössä ilmoituskorttien postitus ja lähettäminen on hoidettu keskitetysti kirkkohallituksen tukemana. Ilmoituskortin tarkoituksena on tiedottaa henkilölle äänioikeudesta kyseisissä vaaleissa sekä antaa tiedot siitä, missä ja milloin henkilö voi käyttää äänioikeuttaan. Ilmoituskortti voi toimia samalla lähetekirjeenä ennakkoäänestyksessä. Ilmoituskorttiin kootaan tietoja kirkon jäsentietojärjestelmästä. Ilmoituskorttiin sisällytettävistä tiedoista säädetään tyhjentävästi kirkkojärjestyksen 9 luvun 8 §:ssä.

Jos äänestäjällä on ennakkoäänestyksessä mukanaan ilmoituskortti, voidaan sitä käyttää lähetekirjeenä muussa ennakkoäänestyksessä kuin kotiäänestyksessä. Lähetekirjeessä ovat valmiina tiedot äänestäjästä (nimi ja osoite), äänestysalueesta sekä äänestyspaikasta vaalipäivänä sekä kortin lähettäjäksi merkityn vaalilautakunnan yhteystiedot. Jos äänestäjällä ei ole ilmoituskorttia mukanaan, käytetään erillistä lähetekirjelomaketta, joka kirjoitetaan ennakkoäänestyspaikalla käsin.

Ennakkoäänestyspaikassa on pidettävä luetteloa äänestäjistä. Luetteloon merkitään äänestäjän nimi ja seurakunta, jossa äänestäjä ilmoittaa olevansa merkitty äänioikeutettujen luetteloon, sekä ennakkoäänestyspäivä. Ennakkoäänestysasiakirjat tarkastetaan vaalilautakunnan

kokouksessa yleisen ennakkoäänestyksen päätyttyä, jolloin tehdään myös merkinnät äänioikeuden käyttämisestä äänioikeutettujen luetteloon.

Varsinaisena vaalipäivänä vaalilautakunta tarkastaa äänioikeutettujen luettelosta, että henkilöllä on vaalissa äänioikeus ja tekee luetteloon merkinnän äänestämisestä. Äänestyksen päätymisen jälkeen vaalilautakunta ottaa kaikki äänestysliput vaaliurnasta ja laskee sekä äänestyslippujen että äänioikeutettujen luetteloon äänestäneiksi merkittyjen lukumäärän.

Äänioikeutettujen luetteloa käytetään lisäksi hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa, piispan vaalissa, arkkipiispan vaalissa ja pappisasessorin vaalissa. Äänioikeus edellä mainituissa vaaleissa pohjautuu joko pappeuteen tai seurakunnan luottamustehtävään hiippakunnassa. Mainituissa vaaleissa äänioikeutettujen luettelo ei tule lainvoimaiseksi, vaan sitä voidaan päivittää vaalipäivään asti.

2.1 Nykytilan arviointi

Seurakuntavaalien toimittamisen käytännöt kaipaavat kehittämistä erityisesti ennakkoäänestyksen järjestämisen osalta. Käsien tehtävä työ ennakkoäänestyksessä ja vaalipäivänä vie aikaa ja voi lisätä tarpeettomien virheiden määrää vaalimenettelyssä.

Äänestäjän nimen etsiminen äänioikeutettujen luettelosta on hidasta ja virheiden mahdollisuus suuri. Lähetekirje kirjoitetaan ennakkoäänestyspaikalla käsin, jollei äänestäjällä ole ilmoituskorttia mukanaan. Lähetekirjeen täyttäminen käsin vie aikaa ja voi aiheuttaa tarpeettomia virheitä. Seurakuntavaaleissa 2022 tuli palautetta siitä, että lähetekirjeiden täyttäminen käsin oli monelle äänestäjälle ongelmallista lähinnä sen vuoksi, ettei vastaavaa käytäntöä ole yleisissä vaaleissa. Tämä puolestaan aiheutti vaalitoimitsijoiden tarvetta tukea äänestäjiä ja siten ruuhkautti ennakkoäänestyspaikkoja. Lisäksi äänestäjän vaalilautakunnan osoitetietojen löytäminen vie aikaa, erityisesti äänestyspaikoissa, joissa käsitellään runsaasti myös toisiin seurakuntiin kuuluvia ennakkoääniä. Äänestäjän seurakunnan vaalilautakunnan osoitetiedot ovat saatavilla yleisessä tietoverkossa, mutta osoitteen etsiminen vie vaalitoimitsijoiden aikaa. Ennakkoäänestys voi myös edellä mainitusta syystä ruuhkautua äänestyspaikalla.

Helsingin hiippakunnan hiippakuntavaltuusto käsitteli 3.6.2023 Kallion seurakunnan seurakuntaneuvoston ja Helsingin seurakuntayhtymän yhteisen kirkkoneuvoston aloitteita siirtymisestä seurakuntavaaleissa sähköiseen äänioikeutettujen luetteloon ja sähköiseen äänestämiseen. Vaalien järjestämistapa on käytännön kannalta hankala erityisesti suurissa yhtymäseurakunnissa, joissa äänestäjien volyyymi on suuri. Suurissa kaupungeissa muuttoliike on vilkasta ja äänestäjien määrä – äänestysprosentin pienuudesta huolimatta – on mittava. Erityisen hankalana on pidetty paperisten äänioikeutettujen luetteloiden käsittelyä, joka tapahtuu manuaalisesti äänestyspaikoilla. Luetteloiden käsittely ja lukeminen tuottavat ongelmia ja niiden päivittäminen on hankalaa.

Hiippakuntavaltuuston pöytäkirjassa todetaan, että vuoden 2022 seurakuntavaaleissa Helsingissä annettiin 27 330 ääntä, joista 15 665 oli ennakoääniä. Äänioikeutettujen luettelojen manuaalinen käsittely lisää merkittävästi erilaisten inhimillisten virheiden (kirjausvirheet, unohdukset, väärinymmärrykset) mahdollisuutta erityisesti siinä vaiheessa, kun tehdään itseoikaisuja. Suurimmat ongelmat vaaleissa liittyivät äänioikeutettujen luettelon virheisiin, mikä johti epäselvyyksiin äänioikeudesta ja usein myös siihen, että jätettiin äänestämättä kokonaan. Lisäksi pöytäkirjassa katsotaan, että paperisten äänestysluetteloiden käytöstä seuraa vakavia tietoturvariskejä, kun papereita selataan ahtaissa tiloissa, jolloin olan yli kurkkimisen vaara on todellinen. Ongelmallista on myös paperien oikeaoppinen ja tietoturvallinen säilyttäminen ja tuhoaminen. Hiippakuntavaltuusto päätti lähettää aloitteet sähköistä äänioikeutettujen luetteloa koskevilta osin kirkkohallitukselle otettavaksi huomioon asiaa koskevan valmistelun yhteydessä.

Yleisen ennakoäänestyksen päättymisen jälkeen vaalilautakunta tarkastaa kokouksessaan ennakoäänestysasiakirjat. Vaalilautakunta tekee ennakkoon äänestäneistä käsin merkinnät äänioikeutettujen luetteloon. Jos lähetekirje ja vaalikuori hyväksytään, vaalilautakunta merkitsee äänioikeutettujen luetteloon, että lähetekirjeessä mainittu henkilö on äänestänyt. Vaalilautakunnan kokoukset voivat varsinkin suurissa kaupungeissa venyä pitkiksi, koska merkinnät äänioikeuden käyttämisestä tehdään luetteloon käsin.

Trendi on, että yhä enemmän äänestetään ennakkoon. Ennakoäänestyksen suosion lisääntymisessä nykyinen ennakoäänestysmenettelyn työläys korostuu entisestään.

Lisäksi käytäntö on osoittanut, että vuonna 2014 voimaan tullutta säännöstä äänioikeutettujen luettelon itseoikaisusta on sovellettu vaihtelevasti seurakunnissa. Osassa seurakuntia vaalilautakunnat eivät ole tehneet lainkaan itseoikaisuja, koska ovat pitäneet menettelyä hallinnollisesti liian raskaana. Tämä on saattanut johtaa epätietoisuuteen muun muassa siitä, onko kirkkoon elokuun 15. päivän jälkeen liittyneellä äänioikeus seurakuntavaaleissa vai ei.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on yksinkertaistaa ja nopeuttaa seurakuntavaalien ja kirkkoherran välittömän vaalin toimittamista. Tavoitteena on, että ehdotettu sähköinen äänioikeusrekisteri helpottaisi ja yksinkertaistaisi seurakuntien, vaalitoimitsijoiden ja vaalilautakunnan työtä erityisesti ennakoäänestyksessä.

Sähköinen äänioikeusrekisteri vähentäisi seurakuntien, vaalitoimitsijoiden ja vaalilautakunnan käsin tehtävää työtä. Henkilölle voitaisiin äänestyspaikalla tulostaa äänioikeusrekisteristä lähetekirje, johon sisältyisi valmiina tarvittavat tiedot eikä aikaa kuluisi käsin kirjoittamiseen tai tietojen etsimiseen. Äänioikeusrekisteri vähentäisi samalla tarpeettomia virheitä lähetekirjeissä, koska tarvittavat tiedot tulostuisivat lähetekirjeeseen automaattisesti. Erityisesti tämän

arvioidaan helpottavan ja nopeuttavan ennakkoäänestysmenettelyä suurissa kaupungeissa, joissa ennakkoon annetaan huomattava määrä ääniä.

Äänioikeusrekisteri nopeuttaisi ennakkoäänestysasiakirjojen tarkistamista yleisen ennakkoäänestyksen päättymisen jälkeen. Vaalilautakunta saisi nopeammin ennakkoäänestysasiakirjat tarkastettua, jos äänioikeuden käyttämisestä olisi jo ennakkoäänestyksen yhteydessä tehty merkintöjä äänioikeusrekisteriin.

Tavoitteena on, että äänioikeusrekisterin avulla vaalien toimittamiseen liittyviä tehtäviä saataisiin automatisoitua. Seurakuntien vaalilautakunnat ja vaalitoimitsijat pystyisivät tällöin toimittamaan vaaliin liittyvät tehtävät tehokkaammin. Toimiva järjestelmä vähentäisi käsin tehtävää työtä. Sähköisestä järjestelmästä olisi lisäksi mahdollista saada automaattisesti esimerkiksi vaalilastointiin liittyviä tietoja. Sähköinen järjestelmä ohjaisi parhaimmillaan sekä äänestäjää että vaalivirkailijaa toimimaan oikein.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi seurakuntavaaleja ja kirkkoherran välitöntä vaalia varten perustettavasta sähköisestä äänioikeusrekisteristä. Äänioikeusrekisteriä koskevat säännökset noudattaisivat hyvin pitkälti vaalilain (714/1998) vastaavia säännöksiä, jolloin säännösten soveltaminen ja tulkinta helpottuisivat.

Sähköisestä rekisteristä, johon on koottu äänioikeutettujen tiedot, ehdotetaan käytettäväksi nimitystä äänioikeusrekisteri. Termi äänioikeutettujen luettelo ei tule kysymykseen, koska äänioikeutettujen luetteloa käytettäisiin jatkossa hiippakunnallisissa vaaleissa eli hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa sekä piispan, arkkipiispan ja pappisassessorin vaalissa. Lisäksi äänioikeusrekisteri on terminä kuvaavampi kuin äänioikeutettujen luettelo, joka viittaa fyysiseen luetteloon. Äänioikeusrekisteristä tulostettavaa luetteloa kutsuttaisiin puolestaan vaaliluetteloksi.

Kirkkohallitus perustaisi äänioikeusrekisterin erikseen kutakin vaalia varten. Äänioikeusrekisterissä olisi vaalien toimittamisessa tarpeelliset tiedot äänioikeutetuista. Äänioikeusrekisteriin poimittaisiin kirkon jäsenrekisteristä tiedot tulevissa vaaleissa äänioikeutetuista henkilöistä. Seurakuntavaaleja varten olisi vain yksi yhteinen äänioikeusrekisteri kaikkia seurakuntia varten. Poikkeuksellisissa seurakuntavaaleissa ja kirkkoherran välittömässä vaalissa rekisteri kattaisi vain kyseisen seurakunnan äänioikeutetut. Äänioikeusrekisterin käyttöönotto vaatisi erillisen tietojärjestelmän, josta olisi rajapinta kirkon jäsentietojärjestelmään. Äänioikeusrekisterin tekninen käyttöönotto edellyttäisi seurakunnilta tiettyjä teknisiä valmiuksia.

Äänioikeusrekisteriin voisiva tehdä itseoikaisuja sekä kirkkohallitus että seurakunnan vaalilautakunta. Kirkkohallitus korjaisi äänioikeusrekisteriä itseoikaisuina aina sen lainvoimaiseksi

tuloon asti tilanteissa, joissa rekisteriin otettu henkilö olisi kuollut tai hän olisi eronnut kirkosta taikka henkilö olisi liittynyt kirkon jäseneksi rekisterin perustamisen jälkeen, mutta ennen sen luettelon lainvoimaiseksi tuloa. Seurakunnan vaalilautakunta tekisi puolestaan itseoikaisuja tarkastaessaan rekisterin tietoja, käsitellessään sille tehtyjä oikaisuvaatimuksia taikka hallinto-oikeuden päätöksen johdosta.

Äänioikeusrekisteri ehdotetaan otettavaksi käyttöön kaikissa seurakunnissa. Äänioikeusrekisterin käyttäminen ennakkoäänestyksessä ja varsinaisena vaalipäivänä olisi kuitenkin seurakunnille vapaaehtoista. Äänioikeusrekisterin käyttäminen ennakkoäänestyksessä ja varsinaisena vaalipäivänä edellyttäisi, että seurakunnassa on riittävä määrä tietokoneita ja tulostimia.

Äänioikeusrekisteri sisältäisi sekä arkaluontoisia tietoja että tietosuojasetuksen 9 artiklan mukaisia erityisiin tietoryhmiin kuuluvia tietoja, sillä siitä käy ilmi rekisterissä olevien henkilöiden uskonnollinen vakaumus. Äänioikeusrekisterin tiedot lukuun ottamatta henkilöiden henkilötunnuksia olisivat tarkastusta varten seurakunnan jäsenten nähtävillä kahtena arkipäivänä äänioikeusrekisterin tarkastamisen jälkeen. Menettely vastaisi vallitsevaa tilannetta. Äänioikeusrekisteri olisi nähtävillä omien tietojen tarkastamista varten. Äänioikeusrekisteriin merkityllä olisi oikeus saada maksutta ote hänestä rekisteriin otetuista tiedoista. Äänioikeusrekisterin tiedot olisivat salassa pidettäviä muuna kuin edellä tarkoitettuna aikana. Salassapitovelvollisuus ei kuitenkaan estäisi tiedon antamista äänioikeusrekisteristä sille, joka tarvitsee tietoa äänioikeutensa selvittämistä varten. Oikaisuvaatimuksen voisi tehdä jokainen, joka katsoo, että hänet on oikeudettomasti jätetty pois äänioikeusrekisteristä tai että häntä koskeva merkintä on siinä virheellinen. Asianosainen saisi tehdä vaalilautakunnan päätöksestä valituksen hallinto-oikeudelle.

Äänioikeusrekisteri tulisi lainvoimaiseksi ennen ennakkoäänestyksen alkamista. Lainvoimaiseen rekisteriin merkittäisiin kunkin äänestäneen henkilön kohdalle se, milloin ja missä ennakkoäänestyspaikassa tai äänestyspaikassa henkilö on äänestänyt.

Äänioikeusrekisteristä tulostettavista luetteloista ehdotetaan käytettäväksi nimitystä vaaliluettelo. Näin ne eivät sekoittuisi hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa sekä piispan ja pappisasessorin vaalissa käytettäviin äänioikeutettujen luetteluihin. Vaaliluettelot tulostettaisiin äänioikeusrekisteristä sen jälkeen, kun ennakkoäänestysasiakirjat on tarkastettu ja merkinnät äänioikeuden käyttämisestä äänioikeusrekisteriin on tehty. Vaaliluetteloihin tulostuisivat vain niiden äänioikeutettujen tiedot, jotka eivät ole käyttäneet äänioikeutta ennakkoäänestyksessä.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Äänioikeusrekisterin käyttöönotosta ja ylläpidosta aiheutuisi kustannuksia kirkon keskusrahastolle sekä jonkin verran myös seurakunnille. Äänioikeusrekisterin käyttöönotto edellyttäisi uutta tietojärjestelmää, johon äänioikeutettujen tiedot koottaisiin jäsenrekisteristä ja jota päivitetäisiin jäsenrekisterin tiedoilla. Tietojärjestelmän kehittämisessä olisi huomioitava tietoturvallisuuden korkea taso, koska se sisältäisi henkilöiden uskonnollista vakaumusta koskevia henkilötietoja. Kirkon keskusrahasto huolehtisi tietojärjestelmän hankinnasta. Seurakunnille kustannuksia aiheutuisi lähinnä äänioikeusrekisterin käytöstä ennakkoäänestyspaikoilla ja mahdollisesti myös varsinaisena vaalipäivänä.

Seurakuntavaaleissa käytössä ollut vaalien laskentajärjestelmää ei ole ylläpidetty vaalien väliaikana, jolloin siitä ei ole aiheutunut jatkuvia ylläpitokuluja. Vuoden 2022 seurakuntavaaleissa vaalien tietojärjestelmät eli äänten laskentajärjestelmä ja ehdokasgalleria uusittiin. Yhteensä kustannuksia kertyi 312 486 euroa, jossa summassa ei ole huomioitu henkilöstöresursien osuutta. Lisäksi jäsenrekisterin vaaleja tukevien toiminnallisuuksien osalta kustannukset olivat 67 000 euroa. Lähinnä kustannussäästöä voisi tältä osin syntyä jäsenrekisterin osalta, kun toiminnot siirtyisivät äänioikeusrekisteriin.

Kun äänioikeusrekisterin käsittävä tietojärjestelmä olisi käytettävissä myös kirkkoherran välittömässä vaalissa, merkitsisi tämä sitä, että tietojärjestelmää olisi ylläpidettävä muulloinkin kuin neljän vuoden välein toimitettavien seurakuntavaalien aikaan. Tietojärjestelmästä aiheutuisi siten vuosittaisia ylläpitokustannuksia.

Äänioikeusrekisteristä aiheutuvat kustannukset riippuvat rekisterin toteuttamistavasta, hankittavasta tietojärjestelmästä ja siihen liittyvästä kilpailutuksesta. Äänioikeusrekisterin hankintakulun arvioidaan jäävän alle 500 000 euron. Lisäksi tietojärjestelmän ylläpidosta aiheutuu vuosittaisia ylläpitokustannuksia. Tarkemmin kustannukset ovat arvioitavissa sen jälkeen, kun tietojärjestelmän hankinta on mahdollisesti kilpailutettu. Valtiollisissa vaaleissa ja kuntavaaleissa käytössä oleva sähköinen äänioikeusrekisteri on osa laajempaa tietojärjestelmää. Olisi kuitenkin tutkittava, olisiko sen toiminnallisuuksia hyödynnettävissä vertailujärjestelmänä hankinnan yhteydessä.

Seurakunnille sähköisen äänioikeusrekisterin käyttö aiheuttaisi kustannuksia vaihtelevasti. Kustannukset riippuisivat esimerkiksi siitä, kuinka monta ennakkoäänestyspaikkaa seurakunnalla olisi samanaikaisesti käytössä ja onko tuolloin mahdollista käyttää jo olemassa olevia laitteistoja kuten esimerkiksi työntekijän hallussa olevaa tietokonetta tai seurakuntaan aiemmin hankittuja tulostimia. Mahdollista on myös vuokrata tietokoneita ja tulostimia. Esimerkiksi kannettavia tietokoneita on saatavilla alle 100 euron kuukausihintaan. Riittävän tasoisia lasertulostimia on puolestaan ostettaessa saatavilla noin 100 euron hinnalla. Mahdolliset oheislaitteet,

kuten viivakoodin lukijat, eivät myöskään ole hintatasoltaan edellä mainittuja hintoja suuremmat. Siten yhden ennakoäänestyspaikan esityksestä aiheutuvat kustannukset arvioidaan jättävän hyvinkin alhaisiksi, kun turvallinen tietoliikenneyhteys on nykyään mahdollista toteuttaa myös seurakunnan työntekijöiden älypuhelinien avulla.

Lisäksi kirkon keskusrahastolle aiheutuisi työvoimakustannuksia tietojärjestelmän hankinnan, sen testauksen, käyttöönoton ja siihen liittyvän tarvittavan koulutuksen johdosta. Olisi myös huolehdittava järjestelmän tietoturvatestauksesta sekä ohjelman saavutettavuusauditoinnista. Arvioitavissa myös on, että tietojärjestelmän ylläpidosta sekä vaalivuosina äänioikeusrekisterin ajan tasalla pitämisestä aiheutuu henkilöstöressurssin tarvetta. Tavoitteena kuitenkin on, että äänioikeusrekisteriin tehtävät itseoikaisut saadaan tehtyä mahdollisimman automaattisesti. Lisäksi on varauduttava tukipäivystykseen ennakoäänestyspäivinä sekä varsinaisena vaalipäivänä.

Äänioikeusrekisterin käyttöönoton ei kokonaisuutena arvioida tuovan kirkolle tai seurakunnille suurempia välittömiä hyötyjä säästöjen muodossa. Pidemmällä aikavälillä äänioikeusrekisteri saattaisi kuitenkin tuoda seurakunnille kustannussäästöjä vaalitoimenpiteiden automatisaation myötä. Varsinaiset hyödyt muodostuisivat ennakoäänestysmenettelyn ja ennakoäänestysasiakirjojen käsittelyn tehostumisesta. Uusi toimintatapa vähentäisi seurakunnan työntekijöiden sekä vaalilautakunnan jäsenien ja vaalitoimitsijoiden käsin tehtävää työtä sekä säästäisi jonkin verran ennakoäänestyksessä käytettävien lomakkeiden painatus- ja kuljetuskustannuksia.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Äänioikeusrekisterin käyttöönotolla olisi vaikutuksia kirkkohallituksen, seurakuntien, kirkon tietohallinnon, seurakunnan vaalilautakunnan ja vaalitoimitsijoiden toimintaan. Kirkkohallitus huolehtisi äänioikeusrekisterin perustamisesta, perustetun rekisterin ajantasaisuudesta säädettyllä tavalla ja tietojärjestelmän ylläpitoon liittyvistä tehtävistä, jolloin kirkkohallituksen henkilöstön työaika kului näiden työtehtävien hoitamiseen. Henkilöstöressursseja olisi allokoitava hankkeeseen erityisesti tietojärjestelmää hankittaessa, sen toiminnallisuuksia rakennettaessa sekä järjestelmän käyttöönoton yhteydessä. Lisäksi työaika kului erityisesti neljän vuoden välein järjestettävien seurakuntavaalien aikaan. Tietojärjestelmää hankittaessa olisi kiinnitettävä huomiota siihen, että mahdolliset väestötietojärjestelmän muutosten pohjalta tehtävät perustetun äänioikeusrekisterin itseoikaisut voitaisiin tehdä mahdollisimman automaattisesti. Itseoikaisuihin liittyvä päätöksenteko ja päätösten tiedoksianto aiheuttavat sekä työvoimakustannuksia että postituskuluja.

Kirkkohallituksen henkilöstön työaika kului seurakuntavaalien ja kirkkoherran välittömän vaalin aikana myös ennakoäänestysviikolla ja varsinaisena vaalipäivänä, koska kirkkohallitus olisi ainut taho, jolla olisi toimivaltaa korjata lainvoimaista äänioikeusrekisteriä. Käytännössä

se tarkoittaisi, että olisi järjestettävä toimiva päivystys ennakoäänestysviikon ja varsinaisen vaalipäivän ajan mahdollisten rekisterin muutostilanteiden varalta.

Äänioikeusrekisterin käyttöönotto tarkoittaisi, että seurakuntien vaalilautakunnan jäsenet ja vaalitoimitsijat sekä tarvittava muu henkilöstö tulisi kouluttaa käyttämään tietojärjestelmää. Äänioikeusrekisterin käytön opetteluun kuluisi seurakuntien henkilöstön työaikaa erityisesti tietojärjestelmän käyttöönottovaiheessa. Pitkällä aikavälillä äänioikeusrekisterin ei kuitenkaan arvioida lisäävän seurakuntien työmäärää, vaan pikemminkin vähentävän jonkin verran työtä, koska vaalimenettelyä saataisiin automatisoitua tietojärjestelmän myötä. Äänioikeusrekisterin arvioidaan sujuvoittavan ja nopeuttavan vaalitoimitsijoiden työtä erityisesti ennakoäänestyksessä sekä helpottavan vaalilautakunnan jäsenien työtä ennakoäänestysasiakirjoja tarkastettaessa.

Ehdotuksen mukaan äänioikeusrekisterin käyttö ennakoäänestyksessä sekä varsinaisena vaalipäivänä olisi vapaaehtoista, kun esimerkiksi varsinaisena vaalipäivänä olisi mahdollista käyttää rekisteristä tulostettua vaaliluetteloä. Tavoitteena kuitenkin olisi, että viimeistään ennakoäänestysasiakirjojen tarkistamisen yhteydessä äänioikeusrekisteriin olisi tehtävä merkinnät äänioikeuden käyttämisestä, jotta varsinaisena vaalipäivänä käytettävä vaaliluettelo olisi ajantasainen. Kun rekisterin käyttö olisi osittain vapaaehtoista, ei voida arvioida kuinka moni seurakunta tosiasiaassa hyödyntäisi tietojärjestelmää. Lainmuutoksen hyödyt jäisivät toisaalta vähäisiksi, jos seurakunnat eivät ottaisi järjestelmää käyttöön ennakoäänestyksessä.

Sähköiseen äänioikeusrekisteriin siirtyminen edellyttäisi perustettavalta tietojärjestelmältä korkeaa tietoturvallisuuden tasoa. Lisäksi kyseinen tietojärjestelmä saattaisi olla altis tietoturvaloukkauksille, joihin kirkkohallituksen, seurakuntien, vaalilautakuntien ja vaalitoimitsijoiden olisi varauduttava. Myös sähköisen äänioikeusrekisterin teknisiin ongelmiin ennakoäänestyksessä tai varsinaisena vaalipäivänä tulee varautua.

Äänioikeusrekisterin käyttöönotosta saattaa aiheutua jonkin verran it-järjestelyitä, jotka työllistäisivät IT-alueita sekä seurakuntia. Jotta äänioikeusrekisterin käyttö sujuvoittaisi vaalien toimittamista, vaalilautakuntien tulisi tehdä päätökset äänestyspaikoista (ennakoäänestys ja varsinainen vaalipäivä) riittävän varhaisessa vaiheessa, jotta tarvittavat tietotekniset valmiudet saataisiin kuntoon. Tietoliikenneyhteydet olisi myös syytä tarkistaa riittävän ajoissa, kun äänestys tapahtuu muualla kuin seurakunnan tiloissa (esimerkiksi virasto tai seurakuntatalo).

4.2.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksellä arvioidaan olevan seurakunnan jäsenen kannalta suotuista vaikutus ennakoäänestyksen sujuvuuteen. Äänioikeusrekisterin arvioidaan nopeuttavan äänestysmenettelyä ennakoäänestyksessä tai varsinaisena vaalipäivänä, silloin kun äänioikeusrekisteri on käytössä

äänestyspaikassa. Äänioikeusrekisterin arvioidaan myös vähentävän tarpeettomia virheitä äänestysmenettelyssä.

Esityksellä arvioidaan olevaan myönteisiä lapsivaikutuksia siltä osin kuin on kysymys 16–17-vuotiaista seurakuntavaaleissa äänioikeutetuista. Monelle nuorelle äänestäminen seurakuntavaaleissa voi olla käytännössä ensimmäinen äänestyskokemus. Myönteinen ensimmäinen äänestyskokemus kannustaisi nuorta äänestämään myös tulevaisuudessa, mistä syystä ensimmäisen äänestyskokemuksen merkitys voi olla huomattava.

Äänioikeusrekisterin käyttöönoton myötä menettely seurakuntavaaleissa ja kirkkoherran välittömässä vaaleissa olisi yhdenmukaisempaa yleisten vaalien vaalimenettelyn kanssa. Tämän arvioidaan parantavan luottamusta kirkollisten vaalien toimittamiseen.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Vaihtoehtona sähköisen äänioikeusrekisterin käyttöönotolle on, ettei rekisteriä otettaisi käyttöön, jolloin seurakuntavaaleissa ja kirkkoherran välittömässä vaalissa sovellettaisiin jatkossakin voimassa olevia säännöksiä äänioikeutettujen luettelosta. Tällöin kirkon keskusrahastolle ja seurakunnille ei aiheutuisi niitä kustannuksia, joita on kuvattu luvussa 4.2.1. Myöskään kirkon eri viranomaisten toiminnalle ei aiheutuisi muutoksia. Jos äänioikeusrekisteriä ei otettaisi käyttöön, jäisivät esityksen tavoitteet kuitenkin toteutumatta ja varsinkin seurakuntavaalien vaalimenettelyt poikkeaisivat yleisten vaalien vaalimenettelyistä. Vaalin toimittaminen ei yksinkertaistuisi, nopeutuisi tai helpottuisi. Ennakkoäänestysmenettelyn epäkohtiin ei saataisi parannusta, vaikka ennakkoäänestyksen suosio jatkaa kasvuaan.

Toisena vaihtoehtona olisi, että äänioikeusrekisteri otettaisiin käyttöön vain seurakuntavaaleissa eikä lainkaan kirkkoherran välittömässä vaalissa. Se edellyttäisi myös, että kirkkohallituksessa jouduttaisiin pitämään yllä kahta eri tapaa muodostaa listaus tulevilla vaaleilla äänioikeutetuista. Lisäksi vaalisäännöksissä jouduttaisiin ottamaan huomioon kumpikin menettely, mikä kasvattaisi sääntelyn määrää. Myös seurakunnan vaalilautakuntien tulisi osata soveltaa kummankin tavan menettelyjä. Tätä vaihtoehtoa ei siten voida pitää millään tavoin kustannustehokkaana. Kirkkoherran välittömän vaalin ja seurakuntavaalien sääntely on pieniä yksityiskohtia lukuun ottamatta yhtenevää, joten on perusteltua ja kustannustehokasta, että seurakunnat voisivat käyttää äänioikeusrekisteriä molemmissa vaaleissa.

5.2 Äänioikeusrekisteri yleisissä vaaleissa

Äänioikeusrekisteri on konekielinen rekisteri vaaleissa äänioikeutetuista. Äänioikeusrekisteriin otetaan jokainen väestötietojärjestelmän mukaan vaaleissa äänioikeutettu. Äänioikeusrekisterissä on vaalien toimittamisessa tarpeelliset tiedot äänioikeutetuista. Äänioikeusrekisteriä ei

varsinaisesti laadita, vaan siihen poimitaan ajantasaisesta väestötietojärjestelmästä tiedot tulevissa vaaleissa äänioikeutetuista.

Digi- ja väestötietovirasto perustaa äänioikeusrekisterin erikseen jokaisia vaaleja varten. Rekisteri perustetaan viimeistään 46. päivänä ennen vaalipäivää. Tiedot äänioikeutetuista otetaan äänioikeusrekisteriin sellaisina kuin ne ovat väestötietojärjestelmässä 51. päivänä ennen vaalipäivää kello 24. Jokaisesta äänioikeutetusta otetaan äänioikeusrekisteriin muun muassa tieto henkilötunnuksesta, täydellisestä nimestä, vaalipiiristä, kotikunnasta, äänestysalueesta ja äänestyspaikasta vaalipäivänä sekä tarvittaessa turvakiellosta.

Äänioikeusrekisteri on tarkastusta varten nähtävillä Digi- ja väestötietoviraston määräämissä paikoissa, minkä lisäksi tiedot ovat saatavissa puhelimitse tai otteina 41. päivästä ennen vaalipäivää alkaen. Äänioikeusrekisterin tietoja on mahdollista korjata oikaisuvaatimuksin sekä itse oikaisuin 12. päivää ennen vaalipäivää kello 12:een saakka. Mainitun ajankohdan jälkeen äänioikeusrekisteri on lainvoimainen. Äänioikeusrekisteriä on tämän jälkeen noudatettava muuttomattomana.

Jokaiselle rekisteriin otetulle lähetetään viimeistään 24. päivänä ennen vaalipäivää ilmoitus äänioikeudesta (ilmoituskortti), jossa mainitaan muun muassa vaalipäivä, ennakoäänestyspäivät, oman vaalipiirin yleiset ennakoäänestyspaikat aukioloaikoineen, vaalipäivän äänestyspaikan nimi ja osoite sekä vaaliviranomaisten yhteystiedot. Äänioikeusrekisteristä tulostetaan myöhemmin vaaliluettelot vaalipäivän äänestyspaikoille.

Äänioikeusrekisteriin merkitään, milloin ja missä äänioikeutettu on äänestänyt. Äänioikeusrekisteriä käyttävissä ennakoäänestyspaikoissa vaalitoimitsija tai vaalitoimikunnan puheenjohtaja tarkastaa rekisteristä, että äänestäjä on äänioikeutettu ja tekee rekisteriin merkinnän äänestämisestä. Tämän jälkeen vaalitoimitsija tai vaalitoimikunnan puheenjohtaja tekee lähetekirjeeseen kuittausmerkinnän oikeusministeriön määräämällä tavalla. Käytännössä äänioikeusrekisteri toimii siten, että samalla kun vaalitoimitsija tekee rekisteriin merkinnän äänestämisestä, järjestelmä tulostaa lähetekirjelomakkeen. Silloin kun äänioikeusrekisteri ei ole käytössä ennakoäänestyspaikassa, äänioikeus tarkastetaan ja merkintä äänioikeuden käyttämisestä äänioikeusrekisteriin tehdään myöhemmin vaalilautakunnassa tai kunnan keskusvaalilautakunnassa ennakoäänestysasiakirjojen tarkastamisen yhteydessä. Jos merkintä havaitaan virheelliseksi, sen voi korjata vain kunnan keskusvaalilautakunta tai sen pyynnöstä Digi- ja väestötietovirasto.

Digi- ja väestötietovirasto vastaa äänioikeusrekisterin ylläpidosta rekisterin koko olemassaolon ajan. Vastuu äänioikeusrekisteriin tehtävistä merkinnöistä päättyy äänioikeusrekisterin lainvoimaiseksi tuloon. Digi- ja väestötietovirasto tekee kuitenkin äänioikeusrekisterin lainvoimaiseksi tulon jälkeenkin merkinnät hallinto-oikeuden sellaisten päätösten johdosta, jonka mukaan henkilö on otettava rekisteriin tai häntä koskevia tietoja siinä on muutettava.

Äänioikeuden käyttö vaalipäivänä voi perustua joko vaaliluetteloon tai äänioikeusrekisteriin. Vaikka äänioikeusrekisteri olisi käytössä äänestysalueella, tarvitaan paperista vaaliluetteloa varoimenpiteenä. Vaalipäivänä tulee varmistua siitä, että vaalitoimitus voi jatkua ilman suurempaa häiriötä, jos tietoliikenneyhteys äänioikeusrekisteriin jostain syystä tilapäisesti katkeaa. Vaalitoimitusta voidaan tällöin välittömästi jatkaa vaaliluetteloiden avulla. Luetteloihin tehdyt äänestämistä koskevat merkinnät voidaan tarvittaessa siirtää myöhemmin äänioikeusrekisteriin vaalipäivän äänestyksen päätyttyä. Vaaliluettelot tulostetaan äänioikeusrekisteristä vaalipäivän äänestyspaikoille. Äänioikeusrekisteriä käyttävien vaaliluetteloihin otetaan vain ne henkilöt, jotka äänioikeusrekisteriin tehtyjen merkintöjen mukaan eivät ole käyttäneet äänioikeuttaan ennakköäänestyksessä.

5.3 Ruotsin ja Norjan kirkkojen vaalimenettely ja vaaliluettelot

Ruotsin kirkon kirkollisvaaleista säädetään kirkkojärjestyksessä (kyrkoordningen) ja kirkkohallituksen määräyksissä. Yli 16-vuotiaat kirkon jäsenet voivat äänestää kirkollisvaaleissa, jotka pidetään joka neljäs vuosi samaan aikaan. Kirkollisvaaleissa äänestetään kolmella eri tasolla: paikallisella tasolla (kirkkovaltuustovaalit), alueellisella tasolla (hiippakuntavaalit) ja kansallisella tasolla (kirkolliskokousvaalit). Kirkkohallitus laatii kirkollisvaaleja varten vaalipiireittäin (valdistrikt) luettelon kaikista äänioikeutetuista (röstlängd). Äänioikeutettujen luettelo sisältää tiedot niistä jäsenistä, joilla on äänioikeus vaaleissa. Äänioikeutettujen luettelo perustuu kirkon jäsenrekisterin tietoihin 37 päivää ennen vaalipäivää. Paperiset äänioikeutettujen luettelot ovat äänestyspaikoissa vaalipäivänä, ja niihin tehdään merkinnät äänestämisestä. Kirkollisvaaleissa äänestäminen tapahtuu samaan tapaan kuin yleisissä vaaleissa.

Norjan kirkon kirkollisvaaleista säädetään Norjan kirkon kirkkojärjestyksessä (Kirkeordning for Den norske kirke) ja kirkollisvaaleista annetuissa kirkolliskokouksen määräyksissä (Forskrift om regler for valg av menighetsråd og leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene)). Äänioikeus on yli 15 vuotiailla seurakunnan jäsenillä. Seurakuntavaaleissa (menighetsråd) käytetään äänioikeutettujen luetteloita (valgmanntall), joissa ovat tiedot vaaleissa äänioikeutetuista. Kirkon keskusneuvosto (Kyrkorådet) vastaa äänioikeutettujen luettelon laatimisesta, jotka laaditaan Norjan kirkon jäsenrekisterin tietojen perusteella. Se myös huolehtii siitä, että jokainen seurakunta saa luettelon alueensa äänioikeutetuista jäsenistä. Seurakunnat tulostavat paikallisesti äänestysaluekohtaiset paperiset äänioikeutettujen luettelot. Vaalipäivänä luetteloon tehdään merkintä äänioikeuden käyttämisestä.

6 Lausuntopalaute

Esityksestä on pyydetty lausuntoaLausunnoissa....

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Kirkkolain muutosehdotuksen perustelut

9 luku **Luottamushenkilöt ja vaalit**

18 §. *Äänioikeutettujen luettelo.* Esityksessä ehdotetaan, että seurakuntavaaleissa ja kirkkoherran välittömässä vaalissa otettaisiin käyttöön sähköinen äänioikeusrekisteri. Äänioikeutettujen luetteloa käytettäisiin kuitenkin edelleen hiippakunnassa toimitettavissa vaaleissa eli hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa sekä piispan, arkkipiispan ja pappisasessorin vaalissa. Pykälässä säädettäisiin äänioikeutettujen luetteloon merkittävistä henkilötiedoista, luettelon käytöstä ja arkistotulosteesta. Äänioikeutettujen luetteloa käytettäisiin edellä mainituissa vaaleissa voimassa olevan lain tapaan, jolloin pykälän 2 momenttiin ei ehdoteta muutoksia.

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että äänioikeutettujen luetteloa käytettäisiin ainoastaan hiippakunnallisissa vaaleissa, joissa äänioikeus perustuu pappisvirkaan tai luottamushenkilöasemaan. Äänioikeudesta hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa säädetään kirkkolain 9 luvun 13 §:ssä, äänioikeudesta piispan ja arkkipiispan vaaleissa mainitun kirkkojärjestyksen 9 luvun 86 §:ssä ja äänioikeudesta tuomiokapitulin pappisasessorin vaalissa mainitun luvun 98 §:ssä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin voimassa olevan lain tapaan äänioikeutettujen luettelon arkistoinnista. Kirkkolain 10 luvun 7 §:n 2 momentin nojalla kirkkohallitus voi määrätä, että äänioikeutettujen luettelot säilytetään pysyvästi. Tarkentavasti äänioikeutettujen luettelon laa-
timisesta kutakin vaalia varten on säädetty kirkkojärjestyksen 9 luvun 70, 88 ja 98 §:ssä. Kun äänioikeutettujen luettelo on henkilörekisteri, sovelletaan sen käsittelyyn ja julkisuuteen kirkkolain 8 luvun 1 §:n 1 momenttia ja 2 momentin 3 kohtaa.

18 a §. *Äänioikeusrekisterin perustaminen ja tiedot.* Pykälä olisi uusi ja siinä säädettäisiin äänioikeusrekisterin perustajasta, rekisteriin otettavista henkilöistä sekä rekisterin tietosisällöstä rekisteriä perustettaessa ja perustamisen jälkeen. Äänioikeusrekisteri korvaisi voimassa olevan lain mukaisen äänioikeutettujen luettelon seurakuntavaaleissa ja kirkkoherran välittömässä vaalissa.

Äänioikeusrekisterin perustamisajankohdasta säädettäisiin seurakuntavaalien osalta kirkkojärjestyksen 9 luvun 4 §:ssä ja kirkkoherran välittömän vaalin osalta mainitun luvun 61 §:ssä. Äänioikeudesta seurakuntavaaleissa ja kirkkoherran välittömässä vaalissa on säädetty kirkkolain 9 luvun 11 §:ssä, johon ei esitetä muutoksia. Seurakunta, jossa jäsenellä on äänioikeus, määräytyy seurakuntavaalien osalta vaalivuoden elokuun 15 päivän tilanteen perusteella ja kirkkoherran välittömässä vaalissa 70 päivää ennen ensimmäistä vaalipäivää olevan tilanteen

perusteella. Poissa olevalla seurakunnan jäsenellä ei olisi äänioikeutta seurakuntavaaleissa tai kirkkoherran välittömässä vaalissa.

Kirkkohallitus perustaisi äänioikeusrekisterin poimimalla jäsenrekisteristä tulevilla vaaleilla äänioikeutetut henkilöt ja heitä koskevat tiedot ja muodostamalla näistä tiedoista erillisen sähköisen rekisterin. Kirkkolain 8 luvun 8 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaan kirkkohallitus saa käsitellä kirkonkirjojen, joihin jäsenrekisteri kuuluu, tietoja kirkollisten vaalien toimittamisessa. Äänioikeusrekisteri perustettaisiin erikseen jokaista vaalia varten. Kirkkohallitus vastaisi äänioikeusrekisterin teknisestä ylläpidosta ja rekisterin pohjatietojen oikeellisuudesta. Kirkkohallitus olisi siten tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdassa tarkoitettu äänioikeusrekisterin rekisterinpitäjä. Kirkkohallituksen lisäksi äänioikeusrekisteriin tehtävistä merkinnöistä ja niiden oikeellisuudesta vastaisi myös kunkin seurakunnan vaalilautakunta, jolloin kirkkohallitus ja seurakuntien vaalilautakunnat toimisivat yhteisrekisterinpitäjinä yleisen tietosuoja-asetuksen 26 artiklassa säädetyllä tavalla.

Pykälän 2 momentissa lueteltaisiin tiedot, jotka jokaisesta äänioikeutetusta otettaisiin äänioikeusrekisteriin. Äänioikeusrekisteriin otettaisiin tieto äänioikeutetun henkilötunnuksesta, nimestä, osoitteesta ja seurakunnasta. Lisäksi äänioikeusrekisteristä kävisi ilmi rekisteriin ottamisen päivämäärä. Äänioikeutetun kohdalla olisi tarvittaessa tieto myös äänioikeutetun äänestysalueesta, jos seurakunta on jaettu vaaleja varten äänestysalueisiin kirkkolain 9 luvun 16 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla. Rekisteriin merkittäisiin tarvittaessa äänioikeutetusta väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 36 §:ssä tarkoitettu tieto turvakiellosta. Jos henkilöllä on perusteltu ja ilmeinen syy epäillä itsensä tai perheensä terveyden tai turvallisuuden tulevan uhatuksi, väestötietojärjestelmään voidaan hakemuksesta tallettaa turvakielto. Kun henkilölle on talletettu turvakielto järjestelmään, kiellon kohteena olevan henkilön kotikunta, asuinpaikka, osoite ja muu yhteystieto saadaan luovuttaa vain sellaiselle viranomaiselle, jonka oikeus näiden tietojen käsittelyyn perustuu laissa tai sen nojalla säädetyin tai määrätyn kiellon kohteena olevan henkilön oikeutta tai velvollisuutta koskevan tehtävän, toimenpiteen tai toimeksiannon hoitamiseen. Äänioikeusrekisterin julkisuudesta ja nähtävänä pitämisestä säädettäisiin kirkkolain 10 luvun 6 §:ssä ja tarkentavasti kirkkojärjestyksen 9 luvun 6 §:ssä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tiedoista, joita rekisteriin voidaan merkitä rekisterin perustamisen jälkeen. Äänioikeusrekisteriä voitaisiin korjata 19 §:ssä ehdotetulla tavalla kirkkohallituksen tai vaalilautakunnan itseoikaisuina aina rekisterin lainvoimaiseksi tulon asti. Jos äänioikeutettu on kuollut rekisterin perustamisen jälkeen, merkittäisiin rekisteriin siitä tieto. Henkilöä ei kuitenkaan tällöin poistettaisi rekisteristä, vaan merkintä kuolemasta tehtäisiin hänen kohdalleen.

Äänioikeusrekisteriin merkittäisiin myös tieto siitä, jos henkilö on merkitty rekisteriin äänioikeutta vailla olevaksi sekä toimenpiteen syy. Syynä äänioikeuden menettämiseen voi olla esimerkiksi äänioikeutetun eroaminen kirkon jäsenyydestä. Tällöin asiasta on tehtävä kirjallinen päätös, joka on lähetettävä asianomaiselle henkilölle tiedoksi. Vaalilautakunnalla olisi lisäksi äänioikeusrekisterin tarkastamisen yhteydessä oikeus merkitä oikeudettomasti äänioikeusrekisteriin merkitty henkilö äänioikeutta vailla olevaksi. Äänioikeusrekisterin tarkastamisesta säädettäisiin kirkkojärjestyksen 9 luvun 5 §:ssä. Äänioikeusrekisteriin voisi esimerkiksi rekisteriteknisen syyn vuoksi olla virheellisesti merkitty henkilö äänioikeutetuksi, vaikka tosiasiaassa henkilöllä ei olisi äänioikeutta.

Äänioikeusrekisteriin merkittäisiin tiedot mahdollisesta oikaisuvaatimuksesta ja siihen annetuista päätöksistä. Rekisteriin merkittäisiin myös tieto äänioikeuden käyttämisestä. Merkintä äänioikeuden käyttämisestä ennakoäänestyspäivänä on välttämätön, jotta vaalipäivän vaaliluettelot muista kuin ennakoäänestyksessä äänestäneistä voitaisiin tulostaa. Rekisteriin merkittäisiin myös tieto siitä, jos henkilölle on talletettu väestötietojärjestelmään turvakielto äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen.

19 §. Äänioikeusrekisterin itseoikaisu. Pykälä vastaisi voimassa olevaa kirkkolakia, mutta äänioikeutettujen luettelo ehdotetaan korvattavaksi sanalla äänioikeusrekisteri. Lisäksi pykälässä säädettäisiin myös kirkkohallitukselle oikeus seurakunnan vaalilautakunnan lisäksi tehdä itseoikaisuna muutoksia äänioikeusrekisterissä oleviin tietoihin. Itseoikaisuna henkilö voitaisiin lisätä rekisteriin äänioikeutetuksi, merkitä hänet äänioikeutta vailla olevaksi tai korjata rekisterissä olevia häntä koskevia virheellisiä tietoja. Muutokset tehtäisiin ennen kuin äänioikeusrekisteri tulee lainvoimaiseksi. Äänioikeusrekisterin lainvoimaisuudesta säädettäisiin ehdotetussa 20 §:ssä.

Lisäyksissä olisi kyse äänioikeutetuista henkilöistä, jotka oikeudettomasti, esimerkiksi jonkin rekisteriteknisen syyn vuoksi ovat jääneet ottamatta rekisteriin, vaikka he ovat äänioikeutettuja. Henkilö on myös voinut liittyä kirkon jäseneksi äänioikeuden määräytymistä koskevan ajankohdan jälkeen.

Niissä tapauksissa, joissa henkilö merkitään rekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi, olisi kyse henkilöstä, jotka ovat kuolleet taikka henkilöistä, jotka on otettu rekisteriin oikeudettomasti, esimerkiksi rekisteriteknisen syyn vuoksi, vaikka he eivät olisikaan äänioikeutettuja. Henkilön merkitseminen rekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi tarkoittaisi käytännössä sitä, että henkilön tiedot rekisterissä passivoidaan ja hänen kohdalleen rekisteriin merkittäisiin "ei äänioikeutta" tai esimerkiksi "kuollut". Äänioikeuden käyttämistä koskevaa merkintää ei tietojen passivoinnista johtuen tällaisen henkilön kohdalle voitaisi tehdä. Henkilön tietoja ei kuitenkaan poistettaisi rekisteristä. Jos henkilö merkittäisiin äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi, asiasta tulisi viipymättä tehdä kirjallinen päätös ja annettava se asianomaiselle

henkilölle tiedoksi kirkkolain 10 luvun 24 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla. Käytännössä päätös olisi annettava asianosaiselle tiedoksi noudattaen, mitä hallintolain (434/2003) 59 ja 60 §:ssä säädetään. Kirjallista päätöstä ei kuitenkaan tarvitsisi tehdä, jos äänioikeutetun luetteloon tehdään merkintä äänioikeutetun kuolemasta.

Käytännössä itseoikaisu tehtäisiin kirkkohallituksen toimesta tilanteissa, joissa tieto äänioikeutetun aseman muutoksesta pohjautuisi väestötietojärjestelmästä tulleeseen tietoon. Eli tilanteissa, joissa äänioikeusrekisteriin merkitty henkilö on kuollut tai hän on eronnut kirkosta. Kirkkohallitus korjaisi rekisteriä itseoikaisun myös tilanteissa, joissa henkilö on liittynyt kirkkoon rekisterin perustamisen jälkeen, mutta ennen sen lainvoimaiseksi tuloa. Seurakunnan vaalilautakunta puolestaan tekisi itseoikaisuja rekisteriin lähinnä tilanteissa, kun se on antanut päätöksen oikaisuvaatimuksen johdosta tai hallinto-oikeus on antanut päätökseen äänioikeusrekisteriin kohdistuneesta valituksesta.

Korjattaessa äänioikeusrekisterissä olevia henkilöä koskevia virheellisiä merkintöjä, olisi korjauksista viipymättä ilmoitettava asianomaiselle henkilölle. Ilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä, mikäli se olisi ilmeisen tarpeetonta. Vähäisten kirjoitusvirheiden korjauksesta tai vastaavista ei siten tarvitsisi ilmoittaa.

20 §. Äänioikeusrekisterin lainvoimaisuus. Pykälässä säädettyjen ajankohtien jälkeen äänioikeusrekisteri olisi lainvoimainen. Lainvoimaisessa äänioikeusrekisterissä oleviin tietoihin ei vaalilautakunta voisi enää tehdä muutoksia. Äänioikeus tulevissa vaaleissa olisi henkilöillä, jotka on merkitty äänioikeutetuiksi lainvoimaisessa äänioikeusrekisterissä. Ketään henkilöä ei saisi poistaa lainvoimaisesta rekisteristä eikä lisätä siihen eikä rekisterissä olevia tietoja voisi myöskään muuttaa. Kirkkohallitus huolehtisi siitä, ettei muutosten tekeminen olisi teknisesti mahdollista. Poikkeuksena olisivat ainoastaan tapaukset, joissa hallinto-oikeus antaisi päätöksensä äänioikeusrekisteristä tehtyyn valitukseen vasta äänioikeusrekisterin lainvoimaiseksi tulon jälkeen. Tällöin henkilön, jolla vaalilautakunnalle esitetyn hallinto-oikeuden päätöksen mukaan on äänioikeus, olisi annettava äänestää.

Edellä 19 §:n 1 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta tehdä äänioikeusrekisteriin itseoikaisuja lainkohdassa mainituissa tapauksissa. Ainakin teoriassa on kuitenkin mahdollista, että äänioikeusrekisteriin tehtäisiin virheellinen oikaisumerkintä, jonka perusteella henkilö merkittäisiin äänioikeutta vailla olevaksi. Esimerkiksi henkilöstä tehtäisiin virheellinen merkintä kuolemasta, jolloin hänet merkittäisiin äänioikeutta vailla olevaksi. Näitä tapauksia varten ehdoteaan tämän pykälän 3 momentissa säädettäväksi, että jos henkilö on ilmeisen virheellisesti merkitty äänioikeusrekisteriin äänioikeutta vailla olevaksi, kirkkohallitus voisi poistaa lainvoimaisesta äänioikeusrekisteristä tällaisen merkinnän. Käytännössä tämä tarkoittaisi, että jos henkilö kykenee äänestyspaikalla todistamaan henkilöllisyytensä, hänen olisi annettava äänestää ja kirkkohallitus aktivoisi äänioikeusrekisterin tiedot hänen osaltaan. Tällöin vaalivirkailijan

tulisi välittömästi olla yhteydessä kirkkohallitukseen asian selvittämistä ja mahdollista korjaamista varten.

Kirkkohallituksen toimivallasta korjata äänioikeusrekisterin ennakkoäänestämistä koskevia merkintöjä säädettäisiin ehdotetun 20 a §:n 1 momentissa.

20 a §. Äänioikeusrekisterin käyttö. Pykälä on uusi ja siinä säädettäisiin äänestämistä koskevien merkintöjen tekemisestä äänioikeusrekisteriin, merkintöjen korjaamisesta, rekisterin käytöstä, rekisteristä otettavista arkistotulosteista ja rekisterin tietojen hävittämisestä.

Lainvoimaiseen äänioikeusrekisteriin merkittäisiin ennakkoäänestyksen alkamisesta lähtien kunkin äänestäneen henkilön kohdalle se, milloin ja missä äänestys- tai ennakkoäänestyspaikassa henkilö on äänestänyt. Äänestyspaikaksi merkittäisiin esimerkiksi ennakkoäänestyspaikka tai äänestysalue. Merkintä voidaan tehdä rekisteriin jo silloin kun äänestys otetaan vastaan ennakkoäänestyspaikassa. Jos rekisteriä ei ole käytetty ennakkoäänestyspaikassa, merkintä äänioikeusrekisteriin tehdään myöhemmin vaalilautakunnan toimesta, kun se tarkistaa ennakkoäänät. Äänioikeusrekisteriä voitaisiin käyttää myös vaalipäivänä. Jos rekisteriä ei ole käytetty varsinaisena vaalipäivänä, paperisiin vaaliluetteloihin tehtyjä äänenkäytön merkintöjä ei kuitenkaan enää jälkikäteen siirretä rekisteriin.

Merkintöjen tekemisestä äänioikeusrekisteriin säädettäisiin ennakkoäänestyksen osalta tarkemmin kirkkojärjestyksen 9 luvun 26 ja 28 §:ssä ja varsinaisen vaalipäivän osalta kirkkojärjestyksen 9 luvun 39 §:ssä.

Merkinnän äänioikeuden käyttämisestä äänioikeusrekisteriin asianomaisen henkilön kohdalle voisi tehdä ennakkoäänestyspaikan vaalitoimitsija tai vaalilautakunnan jäsen. He myös vastaisivat tekemiensä merkintöjen oikeellisuudesta. Teknisesti äänioikeusrekisterimerkinnän teko tapahtuu siten, että henkilön nimi haetaan henkilötunnuksen avulla rekisteristä ja sen jälkeen, kun henkilö on äänestänyt, merkitään hänen kohdalleen rekisteriin äänioikeus käytetyksi. Sen mahdollisuuden varalta, että esimerkiksi ennakkoäänestyspaikassa äänioikeuden käyttäminen kirjattaisiin vahingossa väärän henkilön kohdalle, ehdotetaan säädettäväksi, että oikeus tällaisen virheellisen kirjauksen korjaamisen annettaisiin kirkkohallitukselle. Tällaisessa tilanteessa vaalitoimitsijan tulisi välittömästi ilmoittaa asiasta vaalilautakunnalle, joka puolestaan ottaisi välittömästi yhteyttä kirkkohallitukseen virheellisen merkinnän korjaamiseksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin äänioikeusrekisterin käyttötarkoituksesta. Säännös on lähinnä informatiivinen ja se vastaisi nykyistä äänioikeutettujen luettelon käyttötarkoitusta. Lähtökohta on, että äänioikeusrekisterin tietoja saa käyttää vain siihen tarkoitukseen, jota varten se on muodostettu. Siten äänioikeusrekisterin tietoja saisi käyttää vain kyseisen seurakuntavaalin tai kirkkoherran välittömän vaalin toimittamiseen. Käytännössä äänioikeusrekisterin tietoja tarvittaisiin tilastointitarkoituksiin esimerkiksi yleisen äänestysprosentin laskemiseksi. Lisäksi

saattaisi ilmetä tarve käyttää rekisterin tietoja tieteellisessä tutkimuksessa. Tästä syystä olisi tarkoituksenmukaista säätää siitä, että äänioikeusrekisterin tietoja voitaisiin käyttää tilastointiin ja tieteelliseen tutkimustarkoitukseen.

Henkilötietojen käyttöä tilastointiin ja tieteelliseen tutkimukseen ohjaisivat lisäksi tietosuojasetus sekä tietosuojalaki. Äänioikeusrekisterin käyttöön tilastointi- tai tutkimuskäytössä sovellettaisiin tietosuojasetuksen 89 artiklaa (yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia taikka tieteellistä tai historiallisia tutkimustarkoituksia tai tilastollisia tarkoituksia varten tapahtuvaa käsittelyä koskevat suojatoimet ja poikkeukset) ja tietosuojalain 31 §:ää. Mahdollisuudesta antaa yksittäistapauksessa lupa salassa pidettävän asiakirjan tietojen saamiseen tilastointia tai tieteellistä tutkimusta varten säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 28 §:ää. Äänioikeusrekisterin julkisuudesta säädettäisiin kirkkolain 10 luvun 6 §:ssä.

Kirkkohallitus antaisi määräyksen äänioikeusrekisteristä otettavista arkistotulosteista. Seurakunta ottaisi äänioikeusrekisteristä kirkkohallituksen määräämät arkistotulosteet sen jälkeen, kun vaalien tulos on saanut lainvoiman. Tämän jälkeen kirkkohallitus hävittäisi rekisterissä olevat tiedot kyseisen seurakunnan osalta. Muiden vaaliasiakirjojen (esimerkiksi vaalipöytäkirja ja äänestysliput) säilyttämisestä säädetään kirkkojärjestyksen 9 luvun 50 ja 66 §:ssä.

10 luku **Hallintoasiassa noudatettava menettely ja päätöksenteko**

6 §. *Äänioikeusrekisterin julkisuus.* Pykälässä säädettäisiin äänioikeusrekisterin julkisuudesta voimassa olevan sääntelyn tapaan. Äänioikeutettujen luettelo kuitenkin korvattaisiin pykälässä sanalla äänioikeusrekisteri. Äänioikeusrekisteri olisi julkinen seurakunnan jäsenille sinä aikana, kun luetteloa pidetään seurakunnan jäsenille tarkastusta varten nähtävänä. Äänioikeusrekisterin nähtävänä olon tarkoituksena on antaa seurakunnan jäsenille tilaisuus tarkastaa äänioikeuttaan koskevia tietoja ja tehdä omaa äänioikeutta koskevia oikaisuvaatimuksia rekisterissä mahdollisesti havaitsemiensa virheiden oikaisemiseksi.

Äänioikeusrekisteri sisältää sekä tietosuojasetuksen 9 artiklan mukaisia erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja eli tiedon henkilön kuulumisesta evankelis-luterilaiseen kirkkoon että arkaluontoisina tietoina henkilötunnukset. Henkilötunnuksia arkaluontoisena tietoina ei saisi paljastaa, kun tietoja pidettäisiin muutoin nähtävillä. Äänioikeusrekisterin tiedot olisivat salassa pidettäviä muuna kuin kirkkojärjestyksen 9 luvun 6 §:ssä tarkoitettuna aikana. Mainitun säännöksen mukaan äänioikeusrekisteriä pidettäisiin tarkastusta varten valvonnan alaisena nähtävänä vaalilautakunnan suorittaman tarkastuksen jälkeen kahtena rekisterin tarkastamista seuraavana peräkkäisenä arkipäivänä, ei kuitenkaan lauantaina. Salassapitovelvollisuus ei kuitenkaan estäisi tiedon antamista äänioikeusrekisteristä sille, joka tarvitsee tietoa äänioikeutensa selvittämistä varten. Kun kyseessä olisi sähköinen rekisteri, ei olisi enää tarvetta säätää

rajoituksesta antaa sitä jäljennettäväksi tai kuvattavaksi, koska se ei olisi teknisesti mahdollista. Asiaa rajoittaisi jo rekisterin käyttötarkoitus sekä tietosuojasetuksen ja lain säännökset.

Julkisuuden rajoittaminen seurakunnan jäseniin pohjautuu tietosuojasetuksen 9 artiklan 2 alakohdan d kohtaan. Sen on tulkittu merkitsevän sitä, että henkilötietoja käsiteltäessä on huolehdittava asianmukaisista suojatoimista ja siitä, että tietoja ei luovuteta yhteisön ulkopuolelle ilman rekisteröidyn suostumusta. Yhtenä tavoitteena äänioikeusrekisterin nähtävillä pitämiselle voidaan kuitenkin pitää sitä, että vaalien toimittamisen pohjana olisi mahdollisimman virheetön äänioikeusrekisteri. Tarkastusmahdollisuus palvelee siten myös yleistä luottamusta vaalitoimituksen oikeellisuuteen.

Vaikka seurakunnan jäsenellä on oikeus tutustua äänioikeusrekisteriin sen nähtävänä pitämisen aikana, tietojen antamista rekisteristä on rajoitettu tietojen luonteen vuoksi. Äänioikeusrekisteriin merkityillä olisi oikeus saada maksutta ote hänestä rekisteriin otetuista tiedoista. Sellaisen henkilön tiedot, jonka kohdalla on 9 luvun 18 a §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu merkintä turvakiellosta, voitaisiin antaa tarkastusta varten nähtäväksi vain hänelle itselleen. Turvakiello tarkoittaa käytännössä, että henkilön kotikuntaa koskeva tieto voidaan luovuttaa vain sellaiselle viranomaiselle, jonka oikeus näiden tietojen käsittelyyn perustuu lain tai sen nojalla säädetyn tai määrätyn henkilön oikeutta tai velvollisuutta koskevan tehtävän, toimenpiteen tai toimeksiannon hoitamiseen. Seurakuntavaaleissa ja kirkkoherran välittömässä vaalissa äänioikeusrekisteristä ilmenee, minkä seurakunnan ja siten myös kunnan alueella turvakiellon saanut henkilö asuu. Tästä syystä on perusteltua, että tällaisen henkilön tiedot voidaan luovuttaa nähtäväksi vain hänelle itselleen eikä äänioikeusrekisteristä voi luovuttaa tietoa edes siitä, onko asianomainen henkilö rekisterissä.

Pykälän 4 momentti olisi luonteeltaan lähinnä informatiivinen. Kirkkolain 8 luvun 1 §:n 1 momentissa viitataan henkilötietojen käsittelyyn sovellettaviin yleiseen tietosuojasetukseen sekä tietosuojalakiin. Mainitun 8 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan kirkkolain lisäksi oikeuteen saada tieto ja muuhun henkilötietojen luovuttamiseen viranomaisen henkilörekisteristä sovelletaan muutoin, mitä viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään.

12 luku **Muutoksenhaku**

2 §. *Oikaisuvaatimus.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi äänioikeusrekisteristä aiheutuvat muutokset. Pykälän 1 momentin 8 kohdassa äänioikeutettujen luettelo ehdotetaan korvattavaksi sanalla äänioikeusrekisteri. Samalla kohdan sanamuotoa on tarkennettu siten, että oikaisuvaatimus tehdään seurakunnan vaalilautakunnalle.

6 §. *Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeus äänioikeusrekisteristä.* Pykälässä säädetään siitä, kenellä on oikeus tehdä oikaisuvaatimus- ja valitus äänioikeusrekisteristä. Pykälässä

äänioikeutettujen luettelo korvattaisiin sanalla äänioikeusrekisteri. Muutoin pykälä vastaisi voimassa olevaa kirkkolakia. Oikaisuvaatimuksen ja valituksen äänioikeusrekisteristä voisi tehdä jokainen, joka katsoo, että hänet on oikeudettomasti jätetty pois äänioikeusrekisteristä tai että häntä koskeva merkintä on siinä virheellinen. Muutoksenhakuoikeus rajattaisiin koskemaan omaa äänioikeutta tai rekisterissä olevia omia tietoja. Toisen äänioikeudesta tai tiedoista ei oikaisuvaatimusta tai valitusta voisi tehdä. Vaalilautakunta merkitsisi rekisteriin tiedot mahdollisesta oikaisuvaatimuksesta ja siihen annetuista päätöksistä.

Oikaisuvaatimus- ja valitusajasta säädettäisiin 10 §:n 2 ja 3 momentissa yleisistä muutoksenhakuajoista poikkeavasti. Oikaisuvaatimusten käsittelystä seurakuntavaaleissa säädetään kirkkojärjestyksen 9 luvun 7 §:ssä ja kirkkoherran välittömässä vaalissa mainitun kirkkojärjestyksen luvun 61 §:n 3 momentissa.

10 §. Oikaisuvaatimus- ja valitusaika. Äänioikeutettujen luettelo korvattaisiin pykälän 2 ja 3 momentissa sanalla äänioikeusrekisteri. Muutoin pykälä vastaisi voimassa olevaa kirkkolakia. Oikaisuvaatimusaika äänioikeusrekisteristä poikkeaa pykälän 1 momentissa säädetyistä 14 päivän määräajasta, ja oikaisuvaatimus tulisi tehdä viimeistään äänioikeusrekisterin nähtävänä pitämiseksi säädetyin ajan päättymisen jälkeisenä toisena arkipäivänä. Äänioikeusrekisterin nähtävänä pidon ajankohdasta säädettäisiin kirkkojärjestyksen 9 luvun 6 §:ssä. Kirkollisvalitus äänioikeusrekisterin itseoikaisua koskevasta päätöksestä ja vaalilautakunnan oikaisuvaatimuksen johdosta antamasta päätöksestä olisi tehtävä seitsemän päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista normaalin 30 päivän määräajan sijaan. Oikaisuvaatimus ja kirkollisvalitus tulee tehdä kirjallisesti ja jättää kirkkoherranvirastoon tai vaalilautakunnan määräämään muuhun seurakunnan toimipaikkaan. Kirkollisvalitus tulee osoittaa hallinto-oikeudelle.

7.2 Kirkkojärjestyksen muutosehdotuksen perustelut

9 luku Vaali

2 §. Vaalilautakunta ja keskusvaalitoimikunta. Pykälän 3 momentissa säädetään seurakuntayhtymässä asetettavan keskusvaalitoimikunnan tehtävistä. Ehdotuksen mukaan kirkkohallitus perustaisi äänioikeusrekisterin seurakuntavaaleja ja kirkkoherran välittömiä vaaleja varten kirkkolain 9 luvun 18 a §:n mukaisesti. Tästä syystä momentin nykyinen 2 kohta voitaisiin kumota. Samalla momentin 3 ja 4 kohdat ehdotetaan kuitenkin muutettavan 2 ja 3 kohdiksi. Lakiteknisistä syistä, kun muutostarve kohdistuu momentin useampaan kohtaan, ehdotetaan koko 3 momentti muutettavaksi.

4 §. Äänioikeusrekisterin perustamisajankohta. Esityksessä ehdotetaan, että kirkkohallitus perustaisi äänioikeusrekisterin seurakuntavaaleja varten, mistä syystä voimassa olevan pykälän 1 momentti on syytä poistaa. Kun lisäksi pykälän otsikkoa ja nykyistä 2 momenttia on tarpeen

muuttaa, on lakiteknisesti selkeämpää, että esityksessä ehdotetaan koko pykälän muuttamista.

Seurakuntavaalien äänioikeusrekisterin perustamisajankohdalle ehdotetaan säädettäväksi tarkaraja. Kirkkohallitus perustaisi äänioikeusrekisterin seurakuntavaaleja varten vaalivuoden elokuun 23 päivään mennessä. Momentin 2 kohta, jossa säädettäisiin äänioikeusrekisterin perustamisajankohdasta uudelleen toimitettavissa ja poikkeuksellisissa seurakuntavaaleissa, säilyisi ennallaan. Äänioikeusrekisterin perustamisesta kirkkoherran välittömässä vaalissa säädettäisiin kirkkojärjestyksen 9 luvun 61 §:n 1 momentissa.

Äänioikeus seurakuntavaaleissa määräytyy kirkkolain 9 luvun 11 §:n 1 momentissa tarkoitettuna ajankohtana. Vaalivuonna äänioikeus määräytyy elokuun 15 päivän tilanteen mukaan. Äänioikeusrekisterin pohjana käytettävän kirkon jäsenrekisterin tiedot perustuvat osaksi väestötietojärjestelmän tietoihin, jolloin tieto seurakuntien jäsenten muutoista päivittyvät jäsenrekisteriin kerran vuorokaudessa. Kotikuntalain (201/1994) 7 §:n mukaan, kun joku muuttaa kotikuntaa tai siellä olevaa asuinpaikkaa, muutosta on ilmoitettava viimeistään viikon kuluttua muuttopäivästä Digi- ja väestötietovirastolle. Äänioikeusrekisteriä ei siten olisi tarkoituksenmukaista perustaa heti elokuun 15 päivän jälkeen, vaan tietojen päivittymiseen ja teknisiin toimenpiteisiin tarvittaisiin muutamia päiviä. Jotta äänioikeusrekisterin tiedot olisivat mahdollisimman ajantasaiset, kirkkohallituksen tulisi kahdeksan päivän kuluessa äänioikeuden määräytymispäivästä perustaa äänioikeusrekisteri seurakuntavaaleja varten. Koska muutot saattavat päivittyä väestötietojärjestelmään viiveellä, ennen 15 elokuuta tapahtuneita muuttotietoja voitaisiin korjata rekisteriin sen perustamisen jälkeen, joko äänioikeusrekisterin tarkastamisen yhteydessä tai kirkkohallituksen itseoikaisuna kirkkolain 9 luvun 19 §:n mukaisesti. Äänioikeusrekisterin tietosisällöstä säädettäisiin kirkkolain 9 luvun 18 a §:ssä.

5 §. Äänioikeusrekisterin tarkastaminen. Vaikka esityksen mukaan kirkkohallitus perustaisi äänioikeusrekisterin, ehdotetaan säilytettäväksi säännös, jonka mukaan seurakunnan vaalilautakunnan jäsenet tarkistavat rekisterin tiedot seurakuntansa äänioikeutettujen osalta. Tavoitteena on, että äänioikeusrekisteri olisi mahdollisimman ajantasainen ennen kuin se asetetaan nähtäville seurakunnan jäsenten tarkastusoikeutta varten.

Pykälään ehdotetaan tehtäväksi äänioikeusrekisterin käyttöönotosta aiheutuvat muutokset. Äänioikeutettujen luettelo korvattaisiin pykälässä sanalla äänioikeusrekisteri. Koska kyseessä on konekielinen rekisteri, ei rekisteristä yliviivattaisi kuolleita tai oikeudettomasti äänioikeutetuiksi merkityjä kuten äänioikeutettujen luettelosta, vaan merkinnät tehtäisiin äänioikeusrekisteriin. Lisäksi ehdotetaan, että äänioikeusrekisteri varmennettaisiin sähköisin allekirjoituksin.

Äänioikeusrekisteri olisi tarkastettava vaalivuonna viimeistään syyskuun 1 päivänä ja uudelleen toimitettavissa tai poikkeuksellisissa seurakuntavaaleissa viimeistään toisena päivänä siitä, kun äänioikeusrekisteri on perustettu. Äänioikeusrekisterin tiedot olisi tarpeen tarkastaa seurakunnassa, koska äänioikeutettujen tiedoissa on voinut tapahtua muutoksia vielä äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen. Äänioikeusrekisterissä on vaalien toimittamisen kannalta ajantasaiset ja oikeat tiedot vasta sen jälkeen, kun äänioikeusrekisteri on tarkastettu. Säännöstä sovellettaisiin myös äänioikeusrekisterin tarkastamiseen kirkkoherran välittömässä vaalissa luvun 61 §:n 1 momentin perusteella.

Äänioikeusrekisterin tarkastaisi seurakunnittain vaalilautakunnan vähintään kaksi keskuudestaan valitsemaa jäsentä. Tarkastajien olisi lisättävä äänioikeusrekisteriin ne seurakunnan äänioikeutetut jäsenet, jotka ovat oikeudettomasti jääneet siihen merkitsemättä sekä tehtävä äänioikeusrekisteriin kirkkolain 9 luvun 18 a §:n 3 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettavat tarvittavat merkinnät. Tarkastajat merkitsisivät äänioikeusrekisteriin tiedon siitä, jos äänioikeutettu on kuollut rekisterin perustamisen jälkeen tai jos vaalilautakunta merkitsee äänioikeusrekisteriin merkityn henkilön äänioikeutta vailla olevaksi. Äänioikeusrekisterissä voisi esimerkiksi teknisen syy vuoksi henkilö olla merkitty virheellisesti äänioikeutetuksi, vaikka tosiasiasa henkilöllä ei olisi äänioikeutta. Jos henkilö merkittäisiin äänioikeutta vailla olevaksi äänioikeusrekisterin tarkastamisen yhteydessä, asiasta ei tehtäisi kirjallista päätöstä. Äänioikeusrekisteriin tulisi kuitenkin merkitä siitä tieto sekä toimenpiteen syy.

Tarkastuksen päätteeksi tarkastajat varmentaisivat tarkastuksen sähköisillä allekirjoituksillaan. Sähköisestä allekirjoituksesta ja vahvasta sähköisestä tunnistamisesta säädetään vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa (617/2009). Tarkastamisen jälkeen kirkkohallitus ja seurakunnan vaalilautakunta eivät voisi tehdä äänioikeusrekisteriin muita muutoksia kuin kirkkolain 9 luvun 19 §:ssä säädetyistä itseoikaisuista aiheutuvat muutokset. Lainvoimaiseen äänioikeusrekisteriin tehtävistä korjauksista säädettäisiin kirkkolain 9 luvun 20 §:n 3 momentissa.

6 §. *Äänioikeusrekisterin pitäminen nähtävänä.* Pykälän otsikkoon sekä 1 ja 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi äänioikeusrekisterin käyttöönotosta aiheutuvat muutokset. Äänioikeutettujen luettelo korvattaisiin pykälässä sanalla äänioikeusrekisteri. Muutoin pykälä vastaisi voimassa olevaa sääntelyä. Äänioikeusrekisteriin nähtävänä pidon tarkoituksena on antaa seurakunnan jäsenille tilaisuus tarkastaa äänioikeusrekisterissä olevat omat tiedot ja tehdä tarvittaessa omaa äänioikeuttaan tai tietojaan koskeva oikaisuvaatimus rekisterissä havaitsemiensa virheiden korjaamiseksi. Äänioikeusrekisterin tiedot olisivat tarkastusta varten seurakunnan jäsenten nähtävillä lukuun ottamatta henkilötunnuksia. Lisäksi olisi huolehdittava siitä, että rekisterin nähtävillä pitäminen tapahtuu valvonnan alaisena. Ehdotetun kirkkolain 10 luvun 6 §:n, jossa säädettäisiin äänioikeusrekisterin julkisuudesta, mukaan äänioikeusrekisteriin merkityllä olisi oikeus saada maksutta ote hänestä rekisteriin otetuista tiedoista.

7 §. Oikaisuvaatimusten käsittely. Pykälässä äänioikeutettujen luettelo ehdotetaan korvattavaksi sanalla äänioikeusrekisteri. Pykälässä säädettäisiin äänioikeusrekisteristä tehtyjen oikaisuvaatimusten käsittelystä. Siitä kenellä on oikeus tehdä oikaisuvaatimus, säädettäisiin kirkkolain 12 luvun 6 §:ssä ja oikaisuvaatimusajasta mainitun luvun 10 §:ssä. Äänioikeusrekisteriä koskevat oikaisuvaatimukset käsiteltäisiin seurakuntavaaleissa lokakuun 1 päivänä pidettävässä vaalilautakunnan kokouksessa ja uudelleen toimitettavissa tai poikkeuksellisissa vaaleissa kaksi viikkoa äänioikeusrekisterin nähtävillä pitämisen päättymisen jälkeen pidettävässä vaalilautakunnan kokouksessa. Vaalilautakunta merkitsisi äänioikeutetun kohdalle äänioikeusrekisteriin tiedot oikaisuvaatimuksesta kirkkolain 9 luvun 19 §:n 1 momentin mukaisesti. Oikaisuvaatimusten käsittelyn ajankohdasta kirkkoherran välittömässä vaalissa säädetään kirkkojärjestyksen 9 luvun 61 §:n 3 momentissa.

Äänioikeusrekisteri tulee lainvoimaiseksi kirkkolain 9 luvun 20 §:ssä säädettynä aikana. Merkintä äänioikeusrekisterin lainvoimaisuudesta tehtäisiin keskitetysti kirkkohallituksessa. Samalla äänioikeusrekisteri suojattaisiin teknisesti siten, että seurakunnan vaalilautakunta tai vaalitoimitsijat voisivat tehdä siihen ainoastaan kirkkolain 9 luvun 18 a §:n 3 momentin 4 kohdassa tarkoitettuja merkintöjä äänioikeuden käyttämisestä.

8 §. Ilmoituskortti. Pykälässä säädetään äänioikeutetuille lähetettävästä ilmoituskortista. Pykälä säilyy muuten ennallaan, paitsi että pykälän 1 momentin johdantokappaleessa äänioikeutettujen luettelo korvattaisiin sanalla äänioikeusrekisteri. Samalla ehdotetaan muutettavaksi momentin 6 kohtaa siten, että siinä ei nimettäisi tietojen lähteenä olevaa rekisteriä tai tietojärjestelmää. Vasta toiminnallisuutta rakennettaessa selviää, poimitaanko ilmoituskortin tehokkaammin jäsenrekisteristä tai äänioikeusrekisteristä taikka osittain molemmista.

25 §. Lähetekirje. Pykälän 1 ja 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi ne muutokset, jotka johtuvat äänioikeusrekisterin käyttöönotosta. Pykälässä äänioikeutettujen luettelo ehdotetaan korvattavaksi sanalla äänioikeusrekisteri. Pykälässä olisi myös huomioitu se, ettei äänioikeusrekisteri välttämättä ole käytössä ennakoäänestyspaikassa.

Pykälän 1 momentin mukaan ennakoäänestyksen lähetekirje osoitettaisiin sen seurakunnan vaalilautakunnalle, jossa äänestäjällä on äänioikeusrekisterin mukaan äänioikeus. Jos äänioikeusrekisteri ei olisi käytössä ennakoäänestyspaikalla, lähetekirje osoitettaisiin sen seurakunnan vaalilautakunnalle, jossa äänestäjä ilmoittaisi olevansa äänioikeutettu.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lähetekirjeeseen merkittävistä äänestäjän tiedoista. Jos rekisteri olisi käytössä vaalitoimitsija tai vaalilautakunnan jäsen tulostaa lähetekirjeen äänioikeusrekisteristä siten, että lähetekirjelomakkeelle tulostuvat äänestäjän nimi ja henkilötunnus, äänestäjän äänioikeusseurakunnan nimi ja vaalilautakunnan osoite sekä lisäksi 26 §:n 2 momentissa tarkoitettu lähetekirjeen kuittausmerkintä.

Jollei ennakkoäänestyspaikalla käytetä äänioikeusrekisteriä, mutta äänestäjällä on mukanaan ilmoituskortti, joka tulee luvun 8 §:n mukaan laatia lähetekirjeenä kelpaavaksi, käytetään sitä lähetekirjeenä. Siinä ovat valmiina tiedot äänestäjästä sekä hänen äänioikeusseurakuntansa vaalilautakunnan osoitetiedot. Muussa tapauksessa on käytettävä erillistä lähetekirjelomaketta, johon merkitään käsin äänestäjän nimen lisäksi henkilötunnus ja nykyinen osoite sekä äänestäjän ilmoittaman äänioikeusseurakunnan vaalilautakunnan osoite.

26 §. *Ennakkoäänestyksen päättämistoimet.* Pykälässä säädetään äänestysmenettelystä ennakkoäänestyspaikalla sen jälkeen, kun äänestäjä on tehnyt äänestysmerkinnän äänestyslippuun. Pykälään ehdotetaan äänioikeusrekisterin käyttöön otosta johtuvia muutoksia. Nykyinen 1 momentti säilyisi ennallaan ja 2 ja 3 momentti siirrettäisiin 27 §:ään.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin toimenpiteistä niissä ennakkoäänestyspaikoissa, joissa äänioikeusrekisteri on käytössä. Tällöin vaalitoimitsijan tehtävänä on tarkastaa, että äänestäjä on äänioikeutettu. Hänen tulee myös tehdä rekisteriin merkintä äänioikeuden käyttämisestä. Lisäksi vaalitoimitsijan olisi tehtävä lähetekirjeeseen merkintä siitä, että äänioikeusrekisteriin on tehty äänestämistä koskeva merkintä (lähetekirjeen kuittausmerkintä). Käytännössä tämä lähetekirjeen kuittausmerkintä tulostuisi automaattisesti lähetekirjeeseen, kun se tulostettaisiin äänioikeusrekisteriä koskevasta tietojärjestelmästä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin toimenpiteistä niissä ennakkoäänestyspaikoissa, joissa äänioikeusrekisteri ei olisi käytössä. Tällöin äänioikeus tarkastetaan ja merkintä äänioikeuden käyttämisestä äänioikeusrekisteriin tehdään myöhemmin ennakkoäänestysasiakirjojen tarkistamisen yhteydessä ehdotetussa 28 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla. Sanamuoto ”silloin kun” viittaisi toisaalta siihen, että ennakkoäänestyspaikan tietoliikenneyhteydet rekisteriin voivat tilapäisesti katketa ja toisaalta siihen, että jostakin ennakkoäänestyspaikasta ei lainkaan ole yhteyksiä äänioikeusrekisteriin. Ennakkoäänestäjien luetteloon merkittäisiin tällöin äänestäjän nimi ja seurakunta, jossa äänestäjä ilmoittaa olevansa merkitty äänioikeutettujen luetteloon sekä ennakkoäänestyspäivä. Kirkkohallitus laatisi lomakkeen luetteloa varten. Tältä osin sääntelyä ehdotetaan yhtenäistettävän vaalilain 60 §:n 3 momentin kanssa, mistä syystä erikseen ei enää säädettäisi luettelon tietosisällöstä voimassa olevan sääntelyn tapaan.

Jos vaalitoimitsija virheellisesti merkitsisi äänioikeusrekisteriin äänestäjän käyttäneen äänioikeuttaan, voisi tällaisen merkinnän korjata vaalilautakunnan pyynnöstä kirkkohallitus. Toimivallasta tällaisen merkinnän korjaamiseen säädettäisiin kirkkolain 9 luvun 20 §:n 3 momentissa.

27 §. *Vaaliviranomaisen toimet ennakkoäänestyksen loppuksi.* Pykälässä säädettäisiin vaaliviranomaisen merkinnöistä lähetekirjeeseen, vaalikuoren ja lähetekirjeen sulkemisesta lähetekuoreen sekä äänestyksen päättämistoimista äänestyspaikalla. Pykälän 1 momentti vastaisi

voimassa olevaa luvun 26 §:n 2 momenttia, mutta siihen on tehty äänioikeusrekisterin käyttöönotosta aiheutuvat sisällölliset muutokset. Jos lähetekirjeeseen ei tehdä lähetekirjeen kuitausmerkintää, merkittäisiin lähetekirjeeseen allekirjoituksen lisäksi päiväys ja ennakoäänestyspaikan nimi.

Pykälän 2 momentti puolestaan vastaisi voimassa olevaa 26 §:n 3 momenttia. Äänestysajan päättyessä äänestysvuoroaan odottamassa olevilla äänestäjillä on oikeus äänestää. Äänestyspaikan sulkeutumisesta on ilmoitettava paikalla oleville äänestäjille.

28 §. *Ennakoäänestysasiakirjojen tarkastaminen.* Pykälässä säädettäisiin ennakoäänestysasiakirjojen tarkastamisesta voimassa olevan lain tapaan, mutta siihen ehdotetaan tehtäväksi äänioikeusrekisteristä johtuvat välttämättömät sisällölliset muutokset.

Pykälän 2 momentin 1 kohdassa äänioikeutettujen luettelo korvattaisiin sanalla äänioikeusrekisteri. Pykälän 4 momentissa säädettäisiin äänioikeusrekisteriin tehtävistä merkinnöistä. Siinä tapauksessa, että äänestäjän ennakoäänestyspaikassa ei ole käytetty äänioikeusrekisteriä, tehtäisiin merkintä äänioikeuden käyttämisestä rekisteriin vasta vaalilautakunnan toimesta, kun saapuneita ennakoääniä tarkastetaan. Äänioikeusrekisteriä käyttävissä ennakoäänestyspaikoissa vaalivirkailija olisi tehnyt merkinnän äänioikeuden käyttämisestä jo ennakoäänestystilanteessa ehdotetun 26 §:n mukaisesti. Jos varsinaisena vaalipäivänä käytettävä vaaliluettelo on tulostettu ennakoäänestyksen päättymisen jälkeen, mutta ennen ennakoäänien tarkastamista, tehdään merkintä äänioikeuden käyttämisestä myös vaaliluetteloon. Tilanteissa, joissa vaaliluettelot on kirkkohallituksen määräyksellä tulostettu äänioikeusrekisteristä heti sen tultua lainvoimaiseksi, merkinnät tehdään ainoastaan vaaliluetteloon.

Ehdotettu uusi 5 momentti vastaisi osittain nykyistä 4 momenttia kuitenkin siten, että siihen olisi tehty äänioikeusrekisterin käyttöönotosta johtuvat muutokset. Momentissa säädettäisiin tarkastuksessa hyväksytyjen vaalikuorten laskemisesta, vaalikuorten lukumäärän vertaamisesta äänioikeusrekisteriin merkittyjen äänestäjien lukumäärään sekä vaalikuorten säilyttämisestä. Pykälässä ei enää ehdoteta säädettäväksi vaalikuoren etupuolelle äänioikeudesta tehtävistä merkinnöistä, koska äänioikeusrekisteriä käyttävissä äänestyspaikoissa henkilön äänioikeus tarkastettaisiin välittömästi ennakoäänien antamisen jälkeen.

28 a §. *Vaaliluettelot ja niiden tulostaminen.* Pykälä olisi uusi ja siinä säädettäisiin paperisten vaaliluetteloiden käyttämisestä vaalien yhteydessä. Paperista vaaliluetteloa käytettäisiin varsinaisena vaalipäivänä, jos vaalipaikalla äänioikeusrekisteri ei olisi käytettävissä.

Jos äänioikeusrekisteri olisi käytettävissä, paperista vaaliluetteloa tarvittaisiin varotoimenpiteenä. Vaalipäivänä tulee varmistua siitä, että vaalitoimitus voisi jatkua ilman suurempaa häiriötä, jos tietoliikenneyhteys äänioikeusrekisteriin jostain syystä tilapäisesti katkeaisi. Vaalitoimitusta voitaisiin tällöin välittömästi jatkaa paperisten vaaliluetteloiden avulla. Vaalipäivän

luettelosta ehdotetaan käytettäväksi nimitystä vaaliluettelo erotuksena äänioikeutettujen luettelosta, jota käytettäisiin edelleen hiippakunnassa toimitettavissa vaaleissa.

Vaaliluettelot tulostettaisiin tarvittaessa äänestysalueittain sen jälkeen, kun ennakkoäänestys on päättynyt. Jos mahdollista, tulostaminen olisi tarkoituksenmukaista tehdä sen jälkeen, kun vaalilautakunta on tarkastanut ennakkoäänestysasiakirjat. Vaaliasiakirjojen tulostamiseen olisi kuitenkin syytä varata riittävästi aikaa. Vaaliluetteloihin otettaisiin vain ne henkilöt, jotka äänioikeusrekisteriin tehtyjen merkintöjen mukaan eivät ole käyttäneet äänioikeuttaan ennakkoäänestyksessä. Siten, jos vaaliluettelot tulostetaan ennen ennakkoäänien tarkastamista, tulisi merkintä äänestäjän käyttämästä äänioikeudesta tehdä myös vaaliluetteloon ehdotetun 28 §:n 4 momentin mukaisesti, jos lähetekirjeestä puuttuu lähetekirjeen kuittausmerkintä eikä äänestysmerkintää äänioikeusrekisteriin ole siten tehty ennakkoäänestyspaikalla. Vaaliluetteloon otettaisiin jokaisesta äänioikeutetusta hänen nimensä ja henkilötunnuksensa. Jos henkilölle on merkitty turvakielto, vaaliluetteloon tulostettaisiin siitä merkintä.

Koska vaaliluettelon tiedot perustuisivat äänioikeusrekisterin tietoihin, olisivat vaaliluettelon äänestäjää koskevat tiedot salassa pidettäviä kirkkolain 10 luvun 6 §:n perusteella. Lisäksi vaaliluettelon käyttöön sovellettaisiin ehdotettua kirkkolain 19 luvun 20 a §:ää.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin kirkkohallitukselle oikeus erityisestä syystä määrätä, että vaaliluettelot on tulostettava äänioikeusrekisteristä heti sen lainvoimaiseksi tulon jälkeen. Eriyisenä syynä voisi olla esimerkiksi äänioikeusrekisterin käytössä huomattu tekninen vika tai muu vastaava syy, minkä vuoksi äänioikeusrekisteriä ei voisi lainkaan käyttää ennakkoäänestyspaikoissa.

29 §. *Ennakkoäänestys kotona.* Pykälään ehdotetaan äänioikeusrekisterin käyttöön otosta aiheutuvat muutokset. Muutoin pykälä vastaisi voimassa olevaa säännöstä.

34 §. *Kotiäänestyksen lähetekirje.* Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, ettei äänioikeusrekisteriä käytännön syistä käytettäisi kotiäänestyksessä. Äänioikeusrekisterin käyttö edellyttäisi, että myös kotiäänestyksessä vaalitoimitsija voisi käyttää tietokonetta ja tulostinta. Niiden kuljettaminen ja toimivuuden varmistaminen olisi hankalaa ja hidastaisi kotiäänestyksen toimittamista.

Samalla momentin viittaussäännöksiä on tarkennettu. Vaalitoimitsijan on siten huolehdittava siitä, että hän on kotiäänestyksessä 23 §:n mukaisesti tarkistanut äänestäjän henkilöllisyyden, hän on antanut äänestäjälle tarvittavat äänestysliput ja äänestäjälle on varattu tilaisuus tutustua seurakuntansa ehdokaslistojen yhdistelmiin. Toimitsijan tulee myös huolehtia siitä, että äänestystilanteessa vaalisalaisuus säilyy 24 §:ssä tarkoitetulla tavalla ja että kotiäänestyksessä on tarvittaessa ollut mahdollisuus käyttää avustajaa. Lisäksi 26 §:n 1 momentissa säädetään

äänestyslipun sulkemisesta vaalikuoreen sekä vaalitoimitsijan velvollisuudesta leimata vaalikuori, joka sisältää äänestäjän äänestyslipun. Vaalikuoreen ei saa tehdä muita merkintöjä.

39 §. Äänestäminen seurakuntavaaleissa. Pykälässä säädetään äänestysmenettelystä varsinaisena vaalipäivänä. Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi äänioikeusrekisteristä aiheutuvat sisällölliset muutokset. Äänioikeutettujen luettelo korvattaisiin säännöksessä vaaliluettelolla ja äänioikeusrekisterillä. Vaalilautakunta tekisi vaaliluetteloon merkinnät äänestämisestä. Merkintä tehtäisiin kuitenkin vaaliluettelon sijasta äänioikeusrekisteriin silloin, kun rekisteriä käytetään myös vaalipäivänä.

Äänioikeutettujen luetteloon äänestämisestä tehtävistä merkinnöistä hiippakuntavaltuuston ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa säädetään 81 §:ssä ja piispan vaaleissa 93 §:ssä.

41 §. Vaalitoimituksen keskeyttäminen. Äänioikeusrekisteristä vaalipäivää varten tulostettavasta luettelosta ehdotetaan käytettäväksi nimitystä vaaliluettelo, mistä syystä äänioikeutettujen luettelo ehdotetaan korvattavaksi vaaliluettelolla. Siten vaalitoimituksen keskeytyessä vaalilautakunnan olisi huolehdittava siitä, että vaaliluettelo pysyisi valvottuna keskeytyksen ajan eikä olisi sivullisten käytettävissä. Jos vaalipaikalla olisi käytössä sähköinen äänioikeusrekisteri, olisi vastaavasti huolehdittava myös sen valvonnasta. Pykälään ei ehdoteta muita muutoksia.

44 §. Äänten laskeminen. Pykälässä säädetään äänten laskemisesta seurakuntavaaleissa. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi äänioikeusrekisterin käyttöönotosta johtuvat muutokset. Äänioikeutettujen luettelo korvattaisiin vaaliluettelolla ja äänioikeusrekisterillä. Äänten laskemisesta kirkkoherran välittömässä vaalissa säädettäisiin luvun 66 §:ssä.

61 §. Äänioikeusrekisteri kirkkoherran välittömässä vaalissa. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi äänioikeusrekisterin käyttöönotosta sekä kirkkohallituksen toimivallasta äänioikeusrekisterin perustamisessa ja itseoikaisussa aiheutuvat välttämättömät sisällölliset muutokset. Kun ehdotetussa kirkkolain 9 luvun 18 a §:ssä säädettäisiin sekä seurakuntavaaleissa että kirkkoherran välittömissä vaaleissa äänioikeusrekisteriin otettavista tiedoista, jää nykyisen 1 momentin viittaussäännös turvakiellon merkitsemisestä tarpeettomaksi. Lisäksi 1 momentin viittauksesta luvun 4–8 §:ään täsmennettäisiin koskemaan luvun 5, 6 ja 8 §:ää.

66 §. Äänten laskeminen, vaalin tuloksen vahvistaminen ja siitä ilmoittaminen. Pykälä säilyisi muuten ennallaan, mutta pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi äänioikeusrekisterin käyttöönotosta aiheutuvat välttämättömät sisällölliset muutokset. Äänioikeutettujen luettelo korvattaisiin säännöksessä vaaliluettelolla ja äänioikeusrekisterillä. Lisäksi momenttiin on tehty kielellisiä täsmennyksiä.

67 §. *Muut kirkkoherran välittömään vaaliin sovellettavat säännökset.* Kirkkoherran välittömässä vaalissa sovelletaan lähtökohtaisesti samoja säännöksiä kuin seurakuntavaaleissa. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi äänioikeusrekisterin käyttöönotosta aiheutuvat viittaussäännöksen muutokset.

81 §. *Äänestäminen hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa.* Pykälän 1 momentin viittaussäännöstä ehdotetaan tarkennettavaksi, koska vaaleissa käytettäisiin edelleen äänioikeutettujen luetteloa. Siten viittaus 39 §:n 4 momenttiin, joka koskee vaaliluetteloon tehtävää äänestysmerkintää, on tarpeeton. Merkinnästä äänioikeutettujen luetteloon säädettäisiin 82 §:ssä.

82 §. *Äänestyksen päättämistoimet ja vaalikokouksen pöytäkirja.* Hiippakunnallisissa vaaleissa käytettäisiin edelleen äänioikeutettujen luetteloa. Ehdotetun 2 momentin mukaan luetteloon tehtäisiin sekä enakkoon äänestäneiden että vaalikokouksessa äänestäneiden kohdalle merkintä siitä, että he ovat käyttäneet äänioikeuttaan. Äänioikeutettujen luettelo liitettäisiin pöytäkirjaan.

93 §. *Äänestäminen piispan vaalissa.* Pykälän 1 momentin viittaussäännöstä ehdotetaan tarkennettavaksi, koska piispan vaalissa käytettäisiin edelleen äänioikeutettujen luetteloa. Siten viittaus 39 §:n 4 momenttiin, joka koskee vaaliluetteloon tai äänioikeusrekisteriin tehtävää äänestysmerkintää, on tarpeeton. Merkinnästä äänioikeutettujen luetteloon säädettäisiin 94 §:ssä.

94 §. *Piispan vaalin pöytäkirja.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että äänioikeutettujen luetteloon tehtäisiin enakkoon ja vaalikokouksessa äänestäneiden kohdalle merkintä siitä, että vaaleissa äänioikeutettu on käyttänyt äänioikeuttaan. Kyseinen äänioikeutettujen luettelo liitettäisiin pöytäkirjaan.

8 Voimaantulo

Kirkkolain ja kirkkojärjestyksen muutokset ehdotetaan tulevaisuudessa voimaan mahdollisimman pian niiden hyväksymisen jälkeen. Tavoitteena on, että uusia säännöksiä sovellettaisiin vuoden 2026 seurakuntavaaleissa. Äänioikeusrekisteriä voitaisiin mahdollisesti pilotoida kevään 2026 aikana järjestettävissä kirkkoherran välittömissä vaaleissa. Seurakuntavaalit ovat valtakunnalliset vaalit, joissa äänioikeutettuja on huomattavasti enemmän kuin yhdessä seurakunnassa käytävässä kirkkoherran välittömässä vaalissa, jolloin kirkkoherran välittömät vaalit soveltuisivat hyvin pilotointiin. Jollei tuolloin järjestetä välittömiä kirkkoherran vaaleja, olisi järjestelmän testaaminen järjestettävä toisella tapaa esimerkiksi koevaalin avulla.

Esitetyt muutokset tarkoittavat, että äänioikeutettujen luetteloita koskevaa sääntelyä ei enää jatkossa sovellettaisi seurakuntavaaleissa eikä kirkkoherran välittömässä vaalissa. Muutoksen johdosta tarvittaisiin siirtymäsäännös niitä vaaleja varten, jotka ovat tulleet vireille ennen lain

voimaantuloa. Niiden seurakuntavaalien ja kirkkoherran välittömien vaalien toimittamiseen, jotka ovat vireillä ennen uuden lain voimaantuloa, sovellettaisiin lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

9 Suhde muihin esityksiin

Tällä hetkellä ei ole vireillä säädöshanketta, joka vaikuttaisi esitettyihin kirkkolain ja kirkkojärjestyksen muutoksiin.

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Perustuslain 76 §:n mukaan evankelis-luterilaisen kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta säädetään kirkkolaissa. Esityksessä on kyse paperisen äänioikeutettujen luettelon korvaamisesta sähköisellä äänioikeusrekisterillä seurakuntavaaleissa ja kirkkoherran välittömissä vaaleissa. Esitykseen sisällytettyjen kirkollisten vaalien menettelyjä koskevien säännösten on katsottava kuuluvan kirkkolain alaan siltä osin, kun säännöksissä on kyse perustuslain 10 ja 21 §:ään liittyvästä sääntelystä tai joista muutoin on perustuslain 80 §:n mukaan säädettävä lailla. Tarvemmin vaaleihin liittyvistä menettelyistä säädettäisiin kirkkojärjestyksessä.

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta säädetään lailla. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaan lähtökohtaisesti riittävää on perustuslain 10 §:n 1 momentin kannalta, että sääntely täyttää tietosuoja-asetuksessa asetetut vaatimukset. Henkilötietojen suoja tulee turvata ensisijaisesti tietosuoja-asetuksen ja kansallisen yleislainsäädännön nojalla. Kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee suhtautua pidättyvästi ja rajata sellainen vain välttämättömään tietosuoja-asetuksen salliman kansallisen liikkumavaran puitteissa (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 4 ja 5).

Yleistä tietosuoja-asetusta yksityiskohtaisemman sääntelyn tarve tulee perustella myös tietosuoja-asetuksen puitteissa tapauskohtaisesti. Tällöin on syytä kiinnittää huomiota myös asetuksessa omaksuttuun riskiperusteiseen lähestymistapaan kiinnittämällä huomiota tietojen käsittelyn aiheuttamiin uhkiin ja riskeihin. Mitä suurempi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely. Tällä seikalla on erityistä merkitystä arkaluonteisten tietojen käsittelyn osalta. Valiokunta on painottanut, että myös arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn kohdalla on syytä pyrkiä selkeään ja ymmärrettävään lainsäädäntöön (PeVL 14/2018 vp, s. 5 ja 6). Valiokunnan henkilötietojen suoja koskevassa käytännössä on sinänsä korostettu lailla säätämisen tarvetta erityisesti silloin, kun henkilötietoja käsittelee viranomainen (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 4).

Lisäksi tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaan sellaisten henkilötietojen käsittely, joista ilmenee muun muassa uskonnollinen vakaumus, edellyttää 9 artiklan 2 kohdan poikkeamisperusteen lisäksi, että jäsenvaltion lainsäädännössä säädetään erityisistä ja asianmukaisista toimenpiteistä luonnollisten henkilöiden perusoikeuksien ja henkilötietojen suojaamiseksi. Tietosuojalain 6 §:n

2 momentissa on lueteltu suojatoimenpiteitä, joita tulee toteuttaa käsiteltäessä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja. Olennainen tietosuojasetuksen käsite suojatoimissa on sisäänrakennettu ja oletusarvoinen tietosuoja (artikla 25).

Esityksessä ehdotetaan kirkkolakiin otettavaksi säännökset äänioikeusrekisterin tietosisällöstä ja rekisteriin otettujen henkilötietojen käsittelystä vain siltä osin kuin ne ovat tarpeellisia seurakuntavaalien ja kirkkoherran välittömän vaalin toimittamiseksi sekä seurakunnan jäsenen osallistumisoikeuden turvaamiseksi (tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta). Muilta osin rekisteriin otettujen tietojen käsittelyyn sovellettaisiin tietosuojasetusta ja tietosuojalakia sekä rekisterin julkisuuteen lakia viranomaisten toiminnan julkisuudesta.

Ehdotuksen mukaan kirkkolain 9 luvun uudessa 18 a §:ssä säädettäisiin äänioikeusrekisterin perustamisesta ja sen tietosisällöstä sekä rekisteriin perustamisen jälkeen tehtävistä merkinnöistä. Äänioikeusrekisteriin tehtävistä itseoikaisuista ehdotetaan säädettäväksi kirkkolain 9 luvun 19 §:ssä, joka vastaisi nykyistä sääntelyä kuitenkin siten, että oikeus itseoikaisuun olisi myös äänioikeusrekisterin perustaneella kirkkohallituksella. Säännöksen tavoitteena on turvata äänioikeuden toteutuminen sekä se, että vaalien toimittamisen pohjana olisi mahdollisimman virheettömät tiedot.

Lainvoimaiseen äänioikeusrekisteriin tehtyjen merkintöjen korjauksista säädettäisiin kirkkolain 9 luvun 20 §:n 3 momentissa ja 20 a §:n 1 momentissa. Äänioikeusrekisterin käyttötarkoituksesta ja arkistotulosteista säädettäisiin kirkkolain 9 luvun 20 a §:ssä. Kirkkohallitus hävittäisi vaaleja varten äänioikeusrekisterin otetut henkilötiedot sen jälkeen, kun vaalien tulos olisi lainvoimainen ja arkistotulosteet rekisteristä olisi otettu.

Äänioikeusrekisterin julkisuudesta ja nähtävänä pitämisestä säädetään kirkkolain 10 luvun 6 §:ssä. Sen mukaan äänioikeusrekisteri olisi rajoitetusti nähtävillä siten, että siihen voisivat tutustua ainoastaan seurakunnan jäsenet. Julkisuuden rajoittaminen seurakunnan jäseniin pohjautuu tietosuojasetuksen 9 artiklan 2 kohdan d alakohtaan. Sen on tulkittu merkitsevän sitä, että henkilötietoja käsiteltäessä on huolehdittava asianmukaisista suojatoimista ja siitä, että tietoja ei luovuteta yhteisön ulkopuolelle ilman rekisteröidyn suostumusta. Kirkkojärjestykseen otetun täsmäntävän säännöksen mukaan rekisteri olisi nähtävänä kahtena päivänä seurakunnan vaalilautakunnan suorittaman äänioikeusrekisterin tietojen tarkastamisen jälkeen. Äänioikeusrekisterin nähtävänä olon tarkoituksena on antaa seurakunnan jäsenille tilaisuus tarkastaa rekisterissä olevat tiedot ja tehdä omaa äänioikeutta koskevia oikaisuvaatimuksia luettelossa mahdollisesti havaitsemiensa virheiden oikaisemiseksi. Säännös äänioikeusrekisterin nähtävänä pitämisestä turvaisi siten osaltaan perustuslain 21 §:ssä ja kirkkolain 12 luvun 6 §:ssä säädetyin oikeusturvan toteutumista. Tarkastusmahdollisuus palvelee yleistä luottamusta vaalitoimituksen oikeellisuuteen.

Suojatoimenpiteinä voidaan äänioikeusrekisteriä nähtävillä pidettäessä pitää sitä, että äänioikeutettujen henkilötunnukset salattaisiin. Äänioikeutetun, jonka kohdalla rekisterissä olisi turvakieltoimerkintä, tiedot voitaisiin antaa tarkastusta varten nähtäväksi vain hänelle itselleen. Lisäksi nähtävillä pitäminen tulisi toteuttaa kirkkojärjestyksen täsmentävän säännöksen mukaan valvottuna. Muina aikoina äänioikeusrekisteri olisi pidettävä salassa. Suojatoimenpiteenä voidaan pitää myös äänioikeusrekisterintietojen hävittämistä vaalien tuloksen tultua lainvoimaiseksi.

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Oikeus hakea muutosta turvataan lailla. Ehdotetuissa kirkkolain 12 luvun 2, 6 ja 10 §:ssä säädettäisiin muutoksenhakuoikeudesta äänioikeusrekisteriin.

Lakiehdotuksen ei voida katsoa sisältävän perustuslain kanssa ristiriitaisia säännöksiä, mistä syystä se voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan kirkolliskokouksen hyväksyttäväksi seuraava kirkkolakiehdotus sekä ehdotus kirkkojärjestyksen muuttamiseksi:

Säädösehdotukset

1.

Laki
kirkkolain muuttamisesta

Kirkolliskokouksen ehdotuksen ja eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kirkkolain (652/2023) 9 luvun 18 §:n 1 ja 3 momentti sekä 19 ja 20 §, 10 luvun 6 § sekä 12 luvun 2 §:n 1 momentin 8 kohta, 6 § ja 10 §:n 2 ja 3 momentti, sekä *lisätään* 9 lukuun uusi 18 a ja 20 a § seuraavasti:

9 luku

Luottamushenkilöt ja vaalit

18 §

Äänioikeutettujen luettelo

Hiippakunnassa toimitettavissa vaaleissa äänioikeutettujen luetteloon on merkittävä kunkin äänioikeutetun täydellinen nimi ja henkilötunnus *sekä* äänioikeutettujen lukumäärä. Luettelossa on oltava tila äänioikeuden käyttämisestä tehtäviä merkintöjä ja muistutuksia varten.

Arkistotulosteena toimiva äänioikeutettujen luettelo säilytetään erikseen määrättyllä tavalla.

18 a §

Äänioikeusrekisterin perustaminen ja tiedot

Kirkkohallitus perustaa seurakuntavaaleja ja kirkkoherran välitöntä vaalia varten rekisterin, johon otetaan jokainen jäsenrekisterin tietojen mukaan tulevissa vaaleissa äänioikeutettu kirkon jäsen (*äänioikeusrekisteri*).

Jokaisesta äänioikeutetusta otetaan rekisteriin seuraavat tiedot jäsenrekisteristä sellaisina kuin ne ovat kirkkolain 9 luvun 11 §:ssä tarkoitettuna päivänä:

- 1) henkilötunnus;
- 2) täydellinen nimi;
- 3) osoite ja seurakunta;
- 4) rekisteriin ottamisen päivämäärä;
- 5) tarvittaessa äänestysalue;
- 6) väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain 36 §:ssä tarkoitettu turvakielto.

Äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen äänioikeutetun kohdalle rekisteriin merkitään:

- 1) kuolintieto, jos äänioikeutettu on kuollut;
- 2) jos henkilö on merkitty äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi, tieto siitä sekä toimenpiteen syy;
- 3) tiedot mahdollisesta oikaisuvaatimuksesta ja siihen annetuista päätöksistä;
- 4) tieto siitä, onko äänioikeutettu käyttänyt äänioikeuttaan;

5) tieto 2 momentin 6 kohdassa tarkoitetusta turvakiellosta, jos se on talletettu väestötietojärjestelmään äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen.

19 §

Äänioikeusrekisterin itseoikaisu

Kirkkohallituksella ja seurakunnan vaalilautakunnalla on oikeus lisätä henkilö seurakuntavaalien tai kirkkoherran välittömän vaalin äänioikeusrekisteriin tai merkitä henkilö äänioikeutta vailla olevaksi, jos hänet on oikeudettomasti jätetty pois äänioikeusrekisteristä, merkitty siihen virheellisesti äänioikeutta vailla olevaksi tai äänioikeutetuksi taikka henkilö on liittynyt kirkon jäseneksi tai eronnut kirkon jäsenyydestä 11 §:ssä tarkoitettujen määräpäivien jälkeen. Jos vaalilautakunta katsoo, että henkilöä koskeva merkintä äänioikeusrekisterissä on muutoin virheellinen, vaalilautakunta voi korjata virheen. Muutokset on tehtävä seurakuntavaaleissa viimeistään 16. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16 ja kirkkoherran välittömässä vaalissa viimeistään 16. päivänä ennen ensimmäistä vaalipäivää ennen kello 16.

Jos henkilö merkitään äänioikeusrekisteriin äänioikeutta vailla olevaksi, tästä on tehtävä kirjallinen päätös ja annettava päätös tiedoksi asianomaiselle henkilölle siten kuin 10 luvun 24 §:n 1 momentissa säädetään. Kirjallista päätöstä ei kuitenkaan tehdä, jos henkilö on kuollut tai julistettu kuolleeksi äänioikeutettujen luettelon laatimisen jälkeen.

Jos henkilö lisätään äänioikeusrekisteriin, hänelle on viipymättä lähetettävä tästä tieto. Kirkon jäseneksi liittyneellä henkilöllä on äänioikeus seurakuntavaaleissa siinä seurakunnassa, jonka jäseneksi hän on liittynyt.

Jos äänioikeusrekisterissä korjataan henkilöä koskeva muu virheellinen merkintä, on korjauksesta viipymättä ilmoitettava asianomaiselle henkilölle, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta.

20 §

Äänioikeusrekisterin lainvoimaisuus

Seurakuntavaaleissa äänioikeusrekisteri on lainvoimainen 16. päivänä ennen vaalipäivää kello 16 lukien.

Lainvoimaista äänioikeusrekisteriä on vaaleissa noudatettava muuttamattomana. Äänioikeusrekisteriä pidetään lainvoimaisena sen estämättä, että hallinto-oikeus ei ole ennen äänioikeutettujen luettelon tuleamista lainvoimaiseksi antanut päätöstä sille tehtyyn valitukseen. Henkilön, jolla vaalilautakunnalle esitetyn hallinto-oikeuden päätöksen mukaan on äänioikeus, on kuitenkin annettava äänestää.

Jos joku on ilmeisen virheellisesti 19 §:n 1 momentin nojalla merkitty äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi, kirkkohallitus voi poistaa merkinnän lainvoimaisesta äänioikeusrekisteristä.

20 a §

Äänioikeusrekisterin käyttö

Äänioikeusrekisteriin merkitään sen mukaan kuin kirkkojärjestyksen 9 luvun 26, 28 ja 39 §:ssä säädetään, milloin ja missä äänioikeutettu on äänestänyt. Merkinnän voi tehdä vaalitoimitsija tai vaalilautakunnan jäsen. Jos merkintä havaitaan virheelliseksi, sen voi korjata vain vaalilautakunnan pyynnöstä kirkkohallitus.

Äänioikeusrekisteriä ja siinä olevia tietoja ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen kuin vaalin toimittamiseen. Äänioikeusrekisterin tietoja voidaan kuitenkin käyttää tilastointiin ja tieteelliseen tutkimukseen.

Sen jälkeen, kun vaalien tulos on saanut lainvoiman, äänioikeusrekisteristä otetaan kirkkohallituksen määräämät arkistotulosteet. Tämän jälkeen kirkkohallitus hävittää rekisterissä olevat tiedot.

10 luku

Hallintoasiassa noudatettava menettely ja päätöksenteko

6 §

Äänioikeusrekisterin julkisuus

Seurakunnan jäsenenellä on oikeus tutustua seurakuntavaalien ja kirkkoherran välittömän vaalin äänioikeusrekisteriin henkilötunnuksia lukuun ottamatta sinä aikana, kun äänioikeusrekisteri pidetään tarkastusta varten nähtävänä. Äänioikeusrekisteriin merkityllä on oikeus saada maksutta ote hänestä rekisteriin otetuista tiedoista. Sillä, joka on pyytänyt tulla otetuksi äänioikeusrekisteriin, on oikeus saada tieto asian käsittelyyn liittyvistä asiakirjoista siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 §:ssä säädetään.

Jos äänioikeusrekisteriin on merkitty henkilön kohdalle 9 luvun 18 a §:n 2 momentin 6 kohdassa tai 3 momentin 5 kohdassa tarkoitettu tieto turvakiellosta, äänioikeusrekisterissä olevat tiedot voidaan antaa tarkastusta varten nähtäväksi vain hänelle itselleen.

Äänioikeusrekisteri on pidettävä salassa muuna kuin 1 momentissa tarkoitettuna aikana. Salassapitovelvollisuus ei estä tiedon antamista äänioikeusrekisteristä sille, joka tarvitsee tietoa äänioikeutensa selvittämistä varten.

Äänioikeusrekisterin julkisuuteen sovelletaan muutoin 8 luvun 1 §:n 1 momenttia ja 2 momentin 3 kohtaa.

12 luku

Muutoksenhaku

2 §

Oikaisuvaatimus

Kirkon viranomaisen päätökseen tyytymätön voi tehdä, jollei tässä laissa toisin säädetä, kirjallisen oikaisuvaatimuksen seuraavasti:

8) seurakuntavaaleissa tai kirkkoherran välittömässä vaalissa käytettävästä äänioikeusrekisteristä seurakunnan vaalilautakunnalle.

6 §

Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeus äänioikeusrekisteristä

Poiketen siitä, mitä oikaisuvaatimus- ja valitusoikeudesta 5 §:ssä säädetään, oikaisuvaatimuksen ja valituksen seurakuntavaalien ja kirkkoherran välittömän vaalin äänioikeusrekisteristä saa tehdä se, joka katsoo, että hänet on oikeudettomasti jätetty pois äänioikeusrekisteristä tai että häntä koskeva merkintä on siinä virheellinen.

Hallinto-oikeuden on ratkaistava vaalilautakunnan päätöksestä tehty kirkollisvalitus kiireellisenä ennen vaalin toimittamista ja lähetettävä tieto päätöksestä henkilölle, jonka äänioikeutta päätös koskee, sekä vaalilautakunnalle. Vaalilautakunnan on tehtävä äänioikeusrekisteriin tarvittavat merkinnät.

10 §

Oikaisuvaatimus- ja valitusaika

Oikaisuvaatimus seurakuntavaalien tai kirkkoherran välittömän vaalin äänioikeusrekisteristä on kuitenkin jätettävä kirkkoherranvirastoon tai vaalilautakunnan määräämään muuhun seurakunnan toimipaikkaan viimeistään kirkkojärjestyksen 9 luvun 6 §:ssä äänioikeusrekisterin nähtävillä pitämiseksi säädetyn ajan päättymisen jälkeisenä toisena arkipäivänä.

Kirkollisvalitus 9 luvun 19 §:n 2 momentissa tarkoitetusta äänioikeusrekisterin itseoikaisua koskevasta päätöksestä ja kirkkojärjestyksen 9 luvun 7 §:n 1 momentissa ja 61 §:n 3 momentissa tarkoitetusta vaalilautakunnan oikaisuvaatimuksen johdosta antamasta päätöksestä on tehtävä seitsemän päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitus on osoitettava hallinto-oikeudelle ja jätettävä sanotussa ajassa kirkkoherranvirastoon tai vaalilautakunnan määräämään muuhun seurakunnan toimipaikkaan. Vaalilautakunnan tulee toimittaa valitus, ote pöytäkirjasta, vaalilautakunnan lausunto ja muut asiassa kertyneet asiakirjat kiireellisesti hallinto-oikeudelle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevan seurakuntavaalin ja kirkkoherran välittömän vaalin toimittamiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Kirkolliskokouksen päätös kirkkojärjestyksen muuttamisesta

Kirkolliskokouksen päätöksen mukaisesti

muutetaan kirkkojärjestyksen (657/2023) 9 luvun 2 §:n 2 momentti, 4 ja 5 §, 6 §:n otsikko sekä 1 ja 2 momentti, 7 §, 8 §:n 1 momentin johdantokappale ja 6 kohta, 25 §:n 1 ja 2 momentti, 26 §:n 2 ja 3 momentti, 27 §, 28 §:n 2 momentin 1 kohta ja 4 momentti, 29 §, 34 §:n 2 momentti, 39 §:n 4 momentti, 41 §, 44 §:n 3 momentti, 61 §, 66 §:n 1 momentti, 67 §:n 1 momentti, 81 §:n 1 momentti, 82 §:n 2 momentti, 93 §:n 1 momentti ja 94 §:n 1 momentti, ja

lisätään 9 luvun 28 §:ään uusi 5 momentti ja uusi 28 a § seuraavasti:

9 luku

Vaalit

2 §

Vaalilautakunta ja keskusvaalitoimikunta

Yhteisen kirkkoneuvoston asettaman keskusvaalitoimikunnan tehtävänä on:

- 1) hyväksyä seurakuntavaalien toimenpidesuunnitelma ja aikataulu;
- 2) huolehtia vaaleja koskevien kuulutusten ja ilmoitusten laatimisesta ja tietoon saattamisesta;
- 3) avustaa muuten seurakuntien vaalilautakuntia vaalien yhtenäisessä toteuttamisessa.

4 §

Äänioikeusrekisterin perustamisajankohta

Kirkkohallitus perustaa äänioikeusrekisterin:

- 1) seurakuntavaaleja varten vaalivuoden elokuun 23 päivään mennessä;
- 2) valituksen johdosta uudelleen toimitettavia seurakuntavaaleja ja poikkeuksellisia seurakuntavaaleja varten viimeistään 55 päivää ennen vaalipäivää.

5 §

Äänioikeusrekisterin tarkastaminen

Seurakuntavaalien äänioikeusrekisteri on tarkastettava viimeistään syyskuun 1 päivänä ja uudelleen toimitettavissa tai poikkeuksellisissa seurakuntavaaleissa viimeistään toisena päivänä siitä, kun äänioikeusrekisteri on perustettu. Äänioikeusrekisterin tarkastaa vähintään kaksi vaalilautakunnan keskuudestaan valitsemaa jäsentä.

Äänioikeusrekisterin tarkastajien on:

- 1) lisättävä äänioikeusrekisteriin ne seurakunnan äänioikeutetut jäsenet, jotka ovat oikeudettomasti jääneet siihen merkitsemättä;
- 2) tehtävä äänioikeusrekisteriin kirkkolain 9 luvun 18 a §:n 3 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut merkinnät;
- 3) oikaistava muut äänioikeusrekisterissä havaitsemansa virheet.

Tarkastajien on lopuksi merkittävä äänioikeusrekisteriin seurakunnassa äänioikeutettujen tarkistettu lukumäärä sekä varmennettava tarkastaminen sähköisillä allekirjoituksillaan. Varmennamisen jälkeen kirkkohallitus tai vaalilautakunta ei saa tehdä äänioikeusrekisteriin muita muutoksia kuin ne, jotka aiheutuvat kirkkolain 9 luvun 19 §:ssä tarkoitetusta itseoikaisusta taikka oikaisuvaatimukseen tai valitukseen annetusta päätöksestä.

6 §

Äänioikeusrekisterin pitäminen nähtävänä

Äänioikeusrekisteri on tarkastusta varten pidettävä valvonnan alaisena nähtävänä vähintään neljän tunnin ajan kahtena rekisterin tarkastamista seuraavana peräkkäisenä arkipäivänä, ei kuitenkaan lauantaina. Toisena päivistä äänioikeusrekisteri pidetään nähtävänä kello 15–19.

Nähtävänä pitämistä koskevassa kuulutuksessa on mainittava:

- 1) milloin ja missä äänioikeusrekisteri on nähtävillä;
- 2) miten äänioikeusrekisteriä koskeva oikaisuvaatimus tehdään;
- 3) milloin vaalilautakunta kokoontuu käsittelemään oikaisuvaatimuksia.

7 §

Oikaisuvaatimusten käsittely

Vaalilautakunta käsittelee äänioikeusrekisteriä koskevat oikaisuvaatimukset seurakuntavaaleissa lokakuun 1 päivänä pidettävässä kokouksessa ja uudelleen toimitettavissa tai poikkeuksellisissa seurakuntavaaleissa kaksi viikkoa äänioikeusrekisterin nähtävillä pitämisen päättymisen jälkeen pidettävässä kokouksessa.

Äänioikeusrekisteri tulee lainvoimaiseksi siten kuin kirkkolain 9 luvun 20 §:ssä säädetään. Kirkkohallituksen on tehtävä merkintä lainvoimaisuudesta äänioikeutettujen luetteloon.

8 §

Ilmoituskortti

Seurakunnan jakautuessa äänestysalueisiin seurakunta laatii jokaisesta *äänioikeusrekisteriin* otetusta henkilöstä ilmoituskortin, jossa ovat:

6) tiedot rekisteristä tai tietojärjestelmästä, johon kortissa olevat tiedot perustuvat;

25 §

Lähetekirje

Lähetekirje on osoitettava sen seurakunnan vaalilautakunnalle, joka on merkitty äänioikeusrekisteriin äänestäjän kohdalle tai jossa äänestäjä ilmoittaa olevansa äänioikeutettu.

Lähetekirjeessä on oltava äänestäjästä seuraavat tiedot:

- 1) täydellinen nimi;
 - 2) henkilötunnus, jos lähetekirjeeseen tehdään 26 §:n 2 momentissa tarkoitettu lähetekirjeen kuittausmerkintä;
 - 3) henkilötunnus ja nykyinen osoite, jos lähetekirjeenä käytetään erillistä lähetekirjelomaketta, johon ei tehdä lähetekirjeen kuittausmerkintää.
-

26 §

Ennakkoäänestyksen päättämistoimet

Silloin kun äänioikeusrekisteri on käytössä ennakkoäänestyspaikassa, vaalitoimitsija:

- 1) tarkastaa rekisteristä, että äänestäjä on äänioikeutettu;

2) tekee rekisteriin merkinnän siitä, että äänestäjä on käyttänyt äänioikeuttaan;

3) tekee lähetekirjeeseen merkinnän siitä, että rekisteriin on tehty 2 kohdassa tarkoitettu merkintä (*lähetekirjeen kuittausmerkintä*).

Silloin kun äänioikeusrekisteri ei ole käytössä ennakkoäänestyspaikassa, äänestäjistä on pidettävä luetteloa.

27 §

Vaaliviranomaisen toimet ennakkoäänestyksen lopuksi

Vaalitoimitsijan on allekirjoitettava lähetekirjeeseen todistus siitä, että äänestys on toimitettu laissa säädetyin tavoin ja, jos lähetekirjeeseen ei tehdä lähetekirjeen kuittausmerkintää, merkittävä siihen myös päiväys ja ennakkoäänestyspaikan nimi. Vaalikuori ja lähetekirje on tämän jälkeen suljettava lähetekuoreen. Vaalitoimitsijan on viivytyksettä lähetettävä lähetekuorin seurakunnan vaalilautakunnalle, jonka vaalitoimitukseen äänestäjä on osallistunut.

Kaikilla niillä äänestäjillä, jotka ennen ilmoitetun äänestysajan päättymistä ovat saapuvilla odottamassa äänestysvuoroaan, on oikeus äänestää ennen kuin vaalitoimitus siinä äänestyspaikassa lopetetaan. Ilmoitetun äänestysajan päättyessä äänestyspaikka on suljettava. Sulkeamisesta on sitä ennen ilmoitettava saapuvilla oleville äänestäjille.

28 §

Ennakkoäänestysasiakirjojen tarkastaminen

Äänestys on jätettävä huomioon ottamatta, jos:

1) ennakkoon äänestänyttä henkilöä ei ole otettu äänioikeusrekisteriin;

Jos lähetekirje, jossa ei ole lähetekirjeen kuittausmerkintää, ja siihen liitetty vaalikuori voidaan hyväksyä, äänioikeusrekisteriin merkitään, että lähetekirjeessä mainittu henkilö on käyttänyt äänioikeuttaan. Jos vaaliluettelo on tulostettu ennen ennakkoäänien tarkistamista, tehdään merkintä lisäksi vaaliluetteloon. Jos vaaliluettelo on 28 a §:n 2 momentin mukaisesti erityisestä syystä tulostettu äänioikeusrekisteristä heti sen tultua lainvoimaiseksi, merkintä tehdään ainoastaan vaaliluetteloon.

Sen jälkeen, kun ennakkoäänestysasiakirjat on tarkistettu, hyväksytyt vaalikuoret lasketaan. Lisäksi tarkastetaan, että vaalikuorien lukumäärä on sama kuin äänioikeusrekisteriin äänestäneiksi merkittyjen lukumäärä. Hyväksytyt vaalikuoret on lähetekirjeistä erotettuina säilytettävä avaamattomina varmassa tallessa.

28 a §

Vaaliluettelot ja niiden tulostaminen

Vaalilautakunnan on tulostettava äänioikeusrekisteristä vaaliluettelo ennakkoäänestyksen päätyttyä. Tarvittaessa vaaliluettelot tulostetaan äänestysalueittain.

Vaaliluetteloon otetaan vain ne henkilöt, jotka äänioikeusrekisteriin tehtyjen merkintöjen mukaan eivät ole käyttäneet äänioikeuttaan ennakkoäänestyksessä. Vaaliluettelot tulostetaan henkilöiden nimien mukaisessa aakkosjärjestyksessä. Vaaliluettelossa on jokaisesta henkilöstä hänen nimensä ja henkilötunnuksensa. Jos äänioikeusrekisteriin on merkitty henkilön kohdalle kirkkolain 9 luvun 18 a §:n 2 momentin 6 kohdassa tai 3 momentin 5 kohdassa tarkoitettu tieto turvakiellosta, myös vaaliluetteloon tulostetaan merkintä siitä.

Kirkkohallitus voi tarvittaessa erityisestä syystä määrätä, että vaaliluettelot tulostetaan äänioikeusrekisteristä heti rekisterin tultua lainvoimaiseksi.

29 §

Ennakkoäänestys kotona

Äänioikeutettu, jonka kyky liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse äänestys- eikä ennakkoäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia, saa äänestää ennakolta kotonaan (*kotiäänestys*) siinä seurakunnassa, jossa hänellä äänioikeusrekisterin mukaan on äänioikeus. Kotiäänestyksen yhteydessä voi äänestää myös kotiäänestykseen oikeutetun kanssa samassa taloudessa asuva, omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005) tarkoitettu omaishoitaja, jos hänet on äänioikeusrekisterissä merkitty äänioikeutetuksi kyseisessä seurakunnassa.

34 §

Kotiäänestyksen lähetekirje

Vaalitoimitsijan on lähetekirjeessä todistettava, että kotiäänestys on tapahtunut siten kuin ennakkoäänestyksestä 23 ja 24 §:ssä sekä 26 §:n 1 momentissa säädetään. Vaalitoimitsijan on päivättävä todistus ja allekirjoitettava se. Äänestyslipun sisältävä vaalikuori ja lähetekirje on tämän jälkeen suljettava lähetekuoreen. Vaalitoimitsijan on viipymättä toimitettava lähetekuori vaalilautakunnalle. Äänioikeusrekisteriä ei käytetä kotiäänestyksessä.

39 §

Äänestäminen seurakuntavaaleissa

Vaalilautakunta tekee vaaliluetteloon merkinnän siitä, että äänestäjä on käyttänyt äänioikeuttaan. Merkintä tehdään kuitenkin äänioikeusrekisteriin silloin, kun se on vaalilautakunnan käytössä.

41 §

Vaalitoimituksen keskeyttäminen

Jos vaalitoimitus joudutaan keskeyttämään, vaalilautakunnan on huolehdittava vaaliurnasta, vaaliluettelosta sekä äänioikeusrekisteristä ja pidettävä ne valvottuna.

44 §

Äänten laskeminen

Vaalilautakunta ottaa kaikki äänestysliput vaaliurnasta ja laskee äänestyslippujen lukumäärän. Samoin lasketaan niiden henkilöiden lukumäärä, jotka vaaliluetteloon tai äänioikeusrekisteriin tehtyjen merkintöjen mukaan ovat käyttäneet äänioikeuttaan vaalipäivänä. Sen jälkeen vaalilautakunta erottaa mitättömät äänestysliput omaksi ryhmäkseen. Vaalilautakunta laskee kaikki annetut äänet ottaen huomioon myös ennakoäänestyksessä annetut äänet.

61 §

Äänioikeusrekisteri kirkkoherran välittömässä vaalissa

Kirkkohallitus perustaa äänioikeusrekisterin kirkkoherran välittömiä vaaleja varten viimeistään 55 päivää ennen ensimmäistä vaalipäivää. Äänioikeusrekisteri on tarkastettava kahden päivän kuluessa siitä, kun äänioikeusrekisteri on perustettu. Äänioikeusrekisteriin ja seurakunnan jakautumiseen äänestysalueisiin sovelletaan 5, 6 ja 8 §:ää.

Kirkkohallituksen ja vaalilautakunnan oikeuteen oikaista äänioikeusrekisterin tietoja sovelletaan kirkkolain 9 luvun 19 §:ää. Muutokset on tehtävä viimeistään 16. päivänä ennen ensimmäistä vaalipäivää ennen kello 16.

Äänioikeusrekisteriä koskevat kirkkolain 12 luvun 6 §:ssä tarkoitettut oikaisuvaatimukset käsitellään kaksi viikkoa äänioikeusrekisterin nähtävillä pitämisen päättymisen jälkeen pidettävässä vaalilautakunnan kokouksessa.

Äänioikeusrekisteri on lainvoimainen 16. päivänä ennen ensimmäistä vaalipäivää kello 16 lukien.

66 §

Äänten laskeminen, vaalin tuloksen vahvistaminen ja siitä ilmoittaminen

Kun äänestys on julistettu päättyneeksi, vaalilautakunta ottaa äänestysliput vaaliurnasta ja laskee äänestyslippujen lukumäärän. Samoin lasketaan niiden henkilöiden lukumäärä, jotka vaaliluetteloon tai äänioikeusrekisteriin tehtyjen merkintöjen mukaan ovat käyttäneet äänioikeuttaan vaalipäivänä. Sen jälkeen 45 §:n nojalla mitättömät äänestysliput erotetaan eri ryhmäksi ja kunkin ehdokkaan saamat hyväksytyt äänet lasketaan. Äänten laskemiseen ja vaalin tuloksen vahvistamiseen sovelletaan muutoin 44 ja 49 §:ää.

67 §

Muut kirkkoherran välittömään vaaliin sovellettavat säännökset

Kirkkoherran välittömän vaalin toimittamiseen, ennakkoäänestykseen, kotiäänestykseen ja äänestämiseen sovelletaan muutoin 19, 21–28, 28 a, 29–34 ja 36–42 §:ää.

81 §

Äänestäminen hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa

Äänestämiseen ja äänestyslipun leimaamiseen sovelletaan 39 §:n 1–3 momenttia. Ahvenmaan maakunnan seurakunnista valittavan hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenen ja kirkolliskokouksen maallikkoedustajan vaaleissa kukin äänioikeutettu äänestää 74 §:n mukaista ehdokaslistaa.

82 §

Äänestyksen päättämistoimet ja vaalokokouksen pöytäkirja

Vaalitoimituksessa pidetään pöytäkirjaa, johon merkitään äänestyslippujen lukumäärä ja mitä vaalitoimituksessa on tapahtunut. Pöytäkirjaan liitettävään äänioikeutettujen luetteloon tehdään ennakkoon ja vaalokokouksessa äänestäneiden kohdalle merkintä siitä, että äänestäjä on käyttänyt äänioikeuttaan. Pöytäkirjan allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa sihteeri. Pöytäkirja on heti tarkastettava ja lähetettävä vaalilautakunnalle yhdessä äänestyslippujen kanssa.

93 §

Äänestäminen piispan vaalissa

Äänestämiseen ja äänestyslipun leimaamiseen sovelletaan 39 §:1–3 momenttia. Vaalitoimituksessa ei sallita ehdokkaita koskevaa keskustelua.

94 §

Piispan vaalin pöytäkirja

Vaalitoimituksessa pidetään pöytäkirjaa, johon merkitään äänestyslippujen lukumäärä, kuinka monta ääntä kukin ehdokas on saanut sekä vaalitoimituksen kulku. Pöytäkirjaan liitetävään äänioikeutettujen luetteloon tehdään ennakkoon ja vaalikokouksessa äänestäneiden kohdalle merkintä siitä, että äänestäjä on käyttänyt äänioikeuttaan. Pöytäkirjan allekirjoittavat puheenjohtaja ja pöytäkirjanpitäjä. Sen tarkastaa kaksi vaalitoimituksessa valittua tarkastajaa.

Tämä päätös tulee voimaan samana päivänä kuin kirkolliskokouksen _____ päivänä kuuta 20
hyväksymä kirkkolain 9, 10 ja 12 luvun muutos.

1.

Laki**kirkkolain muuttamisesta**

Kirkolliskokouksen ehdotuksen ja eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kirkkolain (652/2023) 9 luvun 18 §:n 1 ja 3 momentti sekä 19 ja 20 §, 10 luvun 6 § sekä 12 luvun 2 §:n 1 momentin 8 kohta, 6 § ja 10 §:n 2 ja 3 momentti, sekä *lisätään* 9 lukuun uusi 18 a ja 20 a § seuraavasti:

Voimassa oleva kirkkolaki

Ehdotus

9 luku

Luottamushenkilöt ja vaalit

18 §

Äänioikeutettujen luettelo

Äänioikeutettujen luetteloon on merkittävä kunkin äänioikeutetun täydellinen nimi ja henkilötunnus, äänioikeutettujen lukumäärä sekä tarvittaessa äänestysalue. Jos seurakuntavaaleissa äänioikeutetulla on väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalvelusta annetun lain 36 §:ssä tarkoitettu turvakielto, äänioikeutettujen luetteloon tulostetaan siitä merkintä. Luettelossa on oltava tila äänioikeuden käyttämisestä tehtäviä merkintöjä ja muistutuksia varten.

Arkistotulosteena toimiva äänioikeutettujen luettelo säilytetään erikseen määrättyllä tavalla. Seurakuntavaaleissa kirkkohallitus hävittää kirkon jäsentietojärjestelmään luodun sähköisen rekisterin äänioikeutetuista, kun vaalien tulos on saanut lainvoiman.

9 luku

Luottamushenkilöt ja vaalit

18 §

Äänioikeutettujen luettelo

Hiippakunnassa toimitettavissa vaaleissa äänioikeutettujen luetteloon on merkittävä kunkin äänioikeutetun täydellinen nimi ja henkilötunnus sekä äänioikeutettujen lukumäärä. Luettelossa on oltava tila äänioikeuden käyttämisestä tehtäviä merkintöjä ja muistutuksia varten.

Arkistotulosteena toimiva äänioikeutettujen luettelo säilytetään erikseen määrättyllä tavalla.

Äänioikeusrekisterin perustaminen ja tiedot

*Kirkkohallitus perustaa seurakuntavaaleja ja kirkkoherran välitöntä vaalia varten rekisterin, johon otetaan jokainen jäsenrekisterin tietojen mukaan tulevissa vaaleissa äänioikeutettu kirkon jäsen (**äänioikeusrekisteri**).*

Jokaisesta äänioikeutetusta otetaan rekisteriin seuraavat tiedot jäsenrekisteristä sellaisina kuin ne ovat kirkkolain 9 luvun 11 §:ssä tarkoitettuna päivänä:

- 1) henkilötunnus;*
- 2) täydellinen nimi;*
- 3) osoite ja seurakunta;*
- 4) rekisteriin ottamisen päivämäärä;*
- 5) tarvittaessa äänestysalue;*
- 6) väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain 36 §:ssä tarkoitettu turvakielto.*

Äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen äänioikeutetun kohdalle rekisteriin merkitään:

- 1) kuolintieto, jos äänioikeutettu on kuollut;*
- 2) jos henkilö on merkitty äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi, tieto siitä sekä toimenpiteen syy;*
- 3) tiedot mahdollisesta oikaisuvaatimuksesta ja siihen annetuista päätöksistä;*
- 4) tieto siitä, onko äänioikeutettu käyttänyt äänioikeuttaan;*
- 5) tieto 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettua turvakiellosta, jos se on talletettu väestötietojärjestelmään äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen.*

Äänioikeutettujen luettelon itseoikaisu

Vaalilautakunnalla on oikeus lisätä henkilö seurakuntavaaleja varten laadittuun äänioikeutettujen luetteloon tai merkitä henkilö äänioikeutta vailla olevaksi, jos hänet on oikeudettomasti jätetty pois äänioikeutettujen luettelosta, merkitty siihen virheellisesti äänioikeutta vailla olevaksi tai äänioikeutetuksi taikka henkilö on liittynyt kirkon jäseneksi tai eronnut kirkon jäsenyydestä 11 §:ssä tarkoitettujen määräpäivien jälkeen. Jos vaalilautakunta katsoo, että henkilöä koskeva merkintä on vaaliluettelossa muutoin virheellinen, vaalilautakunta voi korjata virheen. Muutokset on tehtävä seurakuntavaaleissa viimeistään 16 päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16.

Jos henkilö merkitään äänioikeutettujen luetteloon äänioikeutta vailla olevaksi, tästä on tehtävä kirjallinen päätös ja annettava päätös tiedoksi asianomaiselle henkilölle siten kuin 10 luvun 24 §:n 1 momentissa säädetään. Kirjallista päätöstä ei kuitenkaan tehdä, jos henkilö on kuollut tai julistettu kuolleeksi äänioikeutettujen luettelon laatimisen jälkeen.

Jos henkilö lisätään äänioikeutettujen luetteloon, hänelle on viipymättä lähetettävä tästä tieto. Kirkon jäseneksi liittyneellä henkilöllä on äänioikeus seurakuntavaaleissa

Äänioikeusrekisterin itseoikaisu

Kirkkohallituksella ja seurakunnan vaalilautakunnalla on oikeus lisätä henkilö seurakuntavaalien tai kirkkoherran välittömän vaalin *äänioikeusrekisteriin* tai merkitä henkilö äänioikeutta vailla olevaksi, jos hänet on oikeudettomasti jätetty pois *äänioikeusrekisteristä*, merkitty siihen virheellisesti äänioikeutta vailla olevaksi tai äänioikeutetuksi taikka henkilö on liittynyt kirkon jäseneksi tai eronnut kirkon jäsenyydestä 11 §:ssä tarkoitettujen määräpäivien jälkeen. Jos vaalilautakunta katsoo, että henkilöä koskeva merkintä *äänioikeusrekisterissä* on muutoin virheellinen, vaalilautakunta voi korjata virheen. Muutokset on tehtävä seurakuntavaaleissa viimeistään 16. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16 ja kirkkoherran välittömässä vaalissa viimeistään 16. päivänä ennen ensimmäistä vaalipäivää ennen kello 16.

Jos henkilö merkitään äänioikeusrekisteriin äänioikeutta vailla olevaksi, tästä on tehtävä kirjallinen päätös ja annettava päätös tiedoksi asianomaiselle henkilölle siten kuin 10 luvun 24 §:n 1 momentissa säädetään. Kirjallista päätöstä ei kuitenkaan tehdä, jos henkilö on kuollut tai julistettu kuolleeksi äänioikeutettujen luettelon laatimisen jälkeen.

Jos henkilö lisätään äänioikeusrekisteriin, hänelle on viipymättä lähetettävä tästä tieto. Kirkon jäseneksi liittyneellä henkilöllä on äänioikeus seurakuntavaaleissa siinä seurakunnassa, jonka jäseneksi hän on liittynyt.

siinä seurakunnassa, jonka jäseneksi hän on liittynyt.

Jos henkilöä koskeva muu virheellinen merkintä äänioikeutettujen luettelossa korjataan, tästä on viipymättä ilmoitettava asianomaiselle henkilölle, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta.

20 §

Äänioikeutettujen luettelon lainvoimaisuus

Seurakuntavaaleissa äänioikeutettujen luettelo on lainvoimainen 16 päivänä ennen vaalipäivää kello 16 lukien.

Lainvoimaista äänioikeutettujen luetteloa on vaaleissa noudatettava muuttamattomana. Äänioikeutettujen luetteloa pidetään lainvoimaisena sen estämättä, että hallinto-oikeus ei ole ennen äänioikeutettujen luettelon tuleamista lainvoimaiseksi antanut päätöstä sille tehtyyn valitukseen. Henkilön, jolla vaalilautakunnalle esitetyn hallinto-oikeuden päätöksen mukaan on äänioikeus, on kuitenkin annettava äänestää.

Jos *äänioikeusrekisterissä* korjataan henkilöä koskeva muu virheellinen merkintä, on *korjauksesta* viipymättä ilmoitettava asianomaiselle henkilölle, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta.

20 §

Äänioikeusrekisterin lainvoimaisuus

Seurakuntavaaleissa *äänioikeusrekisteri* on lainvoimainen 16. päivänä ennen vaalipäivää kello 16 lukien.

Lainvoimaista *äänioikeusrekisteriä* on vaaleissa noudatettava muuttamattomana. *Äänioikeusrekisteriä* pidetään lainvoimaisena sen estämättä, että hallinto-oikeus ei ole ennen äänioikeutettujen luettelon tuleamista lainvoimaiseksi antanut päätöstä sille tehtyyn valitukseen. Henkilön, jolla vaalilautakunnalle esitetyn hallinto-oikeuden päätöksen mukaan on äänioikeus, on kuitenkin annettava äänestää.

Jos joku on ilmeisen virheellisesti 19 §:n 1 momentin nojalla merkitty äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi, kirkkohallitus voi poistaa merkinnän lainvoimaisesta äänioikeusrekisteristä.

20 a §

Äänioikeusrekisterin käyttö

Äänioikeusrekisteriin merkitään sen mukaan kuin kirkkojärjestyksen 9 luvun 26, 28 ja 39 §:ssä säädetään, milloin ja missä äänioikeutettu on äänestänyt. Merkinnän voi tehdä vaalitoimitsija tai vaalilautakunnan

10 luku

**Hallintoasiassa noudatettava menettely
ja päätöksenteko**

6 §

Äänioikeutettujen luettelon julkisuus

Seurakunnan jäsenellä on oikeus tutustua seurakuntavaalien ja kirkkoherran välittömän vaalin äänioikeutettujen luetteloon henkilötunnuksia lukuun ottamatta sinä aikana, kun äänioikeutettujen luettelo pidetään tarkastusta varten yleisesti nähtävänä. *Äänioikeutettujen luettelo ei saa antaa jäljennettäväksi tai kuvattavaksi eikä siitä saa antaa jäljennöksiä.* Äänioikeutettujen luetteloon merkityllä on kuitenkin oikeus saada maksutta ote hänestä äänioikeutettujen luetteloon otetuista tiedoista. Sillä, joka on pyytänyt tulla otetuksi äänioikeutettujen luetteloon, on oikeus saada tieto asian käsittelyyn liittyvistä asiakirjoista soveltaen, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 §:ssä säädetään.

jäsen. Jos merkintä havaitaan virheelliseksi, sen voi korjata vain vaalilautakunnan pyynnöstä kirkkohallitus.

Äänioikeusrekisteriä ja siinä olevia tietoja ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen kuin vaalin toimittamiseen. Äänioikeusrekisterin tietoja voidaan kuitenkin käyttää tilastointiin ja tieteelliseen tutkimukseen.

Sen jälkeen, kun vaalien tulos on saanut lainvoiman, äänioikeusrekisteristä otetaan kirkkohallituksen määräämät arkistotulosteet. Tämän jälkeen kirkkohallitus hävittää rekisterissä olevat tiedot.

10 luku

**Hallintoasiassa noudatettava menettely
ja päätöksenteko**

6 §

Äänioikeusrekisterin julkisuus

Seurakunnan jäsenellä on oikeus tutustua seurakuntavaalien ja kirkkoherran välittömän vaalin *äänioikeusrekisteriin* henkilötunnuksia lukuun ottamatta sinä aikana, kun äänioikeusrekisteri pidetään tarkastusta varten nähtävänä. *Äänioikeusrekisteriin* merkityllä on oikeus saada maksutta ote hänestä *rekisteriin* otetuista tiedoista. Sillä, joka on pyytänyt tulla otetuksi *äänioikeusrekisteriin*, on oikeus saada tieto asian käsittelyyn liittyvistä asiakirjoista siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 §:ssä säädetään.

Jos äänioikeutettujen luetteloon on merkitty henkilön kohdalle 9 luvun 18 §:n 1 momentissa tarkoitettu tieto turvakiellosta, äänioikeutettujen luettelossa olevat tiedot voidaan antaa tarkastusta varten nähtäväksi vain hänelle itselleen.

Seurakuntavaalien ja kirkkoherran välittömän vaalin äänioikeutettujen luettelo on pidettävä salassa muuna kuin 1 momentissa tarkoitettuna aikana. Salassapitovelvollisuus ei estä tiedon antamista äänioikeutettujen luettelosta sille, joka tarvitsee tietoa äänioikeutensa selvittämistä varten.

Äänioikeutettujen luettelon julkisuudesta säädetään muutoin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa, tietosuojasetuksessa ja tietosuojalaissa.

12 luku
Muutoksenhaku
2 §
Oikaisuvaatimus

Kirkon viranomaisen päätökseen tyytymättön voi tehdä, jollei tässä laissa toisin säädetä, kirjallisen oikaisuvaatimuksen seuraavasti:

8) seurakuntavaaleissa tai kirkkoherran välittömässä vaalissa käytettävästä äänioikeutettujen luettelosta vaalilautakunnalle.

6 §
Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeus äänioikeutettujen luettelosta

Jos *äänioikeusrekisteriin* on merkitty henkilön kohdalle 9 luvun 18 a §:n 2 momentin 6 kohdassa tai 3 momentin 5 kohdassa tarkoitettu tieto turvakiellosta, *äänioikeusrekisterissä* olevat tiedot voidaan antaa tarkastusta varten nähtäväksi vain hänelle itselleen.

Äänioikeusrekisteri on pidettävä salassa muuna kuin 1 momentissa tarkoitettuna aikana. Salassapitovelvollisuus ei estä tiedon antamista äänioikeusrekisteristä sille, joka tarvitsee tietoa äänioikeutensa selvittämistä varten.

Äänioikeusrekisterin julkisuuteen sovelletaan muutoin 8 luvun 1 §:n 1 momenttia ja 2 momentin 3 kohtaa.

12 luku
Muutoksenhaku
2 §
Oikaisuvaatimus

Kirkon viranomaisen päätökseen tyytymättön voi tehdä, jollei tässä laissa toisin säädetä, kirjallisen oikaisuvaatimuksen seuraavasti:

8) seurakuntavaaleissa tai kirkkoherran välittömässä vaalissa käytettävästä *äänioikeusrekisteristä seurakunnan* vaalilautakunnalle.

6 §
*Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeus **äänioikeusrekisteristä***

Poiketen siitä, mitä oikaisuvaatimus- ja valitusoikeudesta 5 §:ssä säädetään, oikaisuvaatimuksen ja valituksen seurakuntavaalien ja kirkkoherran välittömän vaalin äänioikeutettujen luettelosta saa tehdä se, joka katsoo, että hänet on oikeudettomasti jätetty pois äänioikeutettujen luettelosta tai että häntä koskeva merkintä on siinä virheellinen.

Hallinto-oikeuden on ratkaistava vaalilautakunnan päätöksestä tehty kirkollisvalitus kiireellisenä ennen vaalin toimittamista ja lähetettävä tieto päätöksestä henkilölle, jonka äänioikeutta päätös koskee, sekä vaalilautakunnalle. Vaalilautakunnan on tehtävä äänioikeutettujen luetteloon tarvittavat merkinnät.

10 §

Oikaisuvaatimus- ja valitusaika

Oikaisuvaatimus seurakuntavaalien tai kirkkoherran välittömän vaalin äänioikeutettujen luettelosta on kuitenkin jätettävä kirkkoherranvirastoon tai vaalilautakunnan määräämään muuhun seurakunnan toimipaikkaan viimeistään kirkkojärjestyksen 9 luvun 6 §:ssä äänioikeutettujen luettelon nähtävillä pitämiseksi säädetyn ajan päättymisen jälkeisenä toisena arkipäivänä.

Kirkollisvalitus 9 luvun 19 §:n 2 momentissa tarkoitetusta äänioikeutettujen luettelon itseoikaisua koskevasta päätöksestä ja kirkkojärjestyksen 9 luvun 7 §:n 1 momentissa ja 61 §:n 2 momentissa tarkoitetusta vaalilautakunnan oikaisuvaatimuksen johdosta antamasta päätöksestä on tehtävä seitsemän päivän kuluessa päätöksen

Poiketen siitä, mitä oikaisuvaatimus- ja valitusoikeudesta 5 §:ssä säädetään, oikaisuvaatimuksen ja valituksen seurakuntavaalien ja kirkkoherran välittömän vaalin *äänioikeusrekisteristä* saa tehdä se, joka katsoo, että hänet on oikeudettomasti jätetty pois *äänioikeusrekisteristä* tai että häntä koskeva merkintä on siinä virheellinen.

Hallinto-oikeuden on ratkaistava vaalilautakunnan päätöksestä tehty kirkollisvalitus kiireellisenä ennen vaalin toimittamista ja lähetettävä tieto päätöksestä henkilölle, jonka äänioikeutta päätös koskee, sekä vaalilautakunnalle. Vaalilautakunnan on tehtävä äänioikeusrekisteriin tarvittavat merkinnät.

10 §

Oikaisuvaatimus- ja valitusaika

Oikaisuvaatimus seurakuntavaalien tai kirkkoherran välittömän vaalin *äänioikeusrekisteristä* on kuitenkin jätettävä kirkkoherranvirastoon tai vaalilautakunnan määräämään muuhun seurakunnan toimipaikkaan viimeistään kirkkojärjestyksen 9 luvun 6 §:ssä *äänioikeusrekisterin* nähtävillä pitämiseksi säädetyn ajan päättymisen jälkeisenä toisena arkipäivänä.

Kirkollisvalitus 9 luvun 19 §:n 2 momentissa tarkoitetusta *äänioikeusrekisterin* itseoikaisua koskevasta päätöksestä ja kirkkojärjestyksen 9 luvun 7 §:n 1 momentissa ja 61 §:n 3 momentissa tarkoitetusta vaalilautakunnan oikaisuvaatimuksen johdosta antamasta päätöksestä on tehtävä seitsemän päivän kuluessa päätöksen

tiedoksisäännistä. Valitus on osoitettava hallinto-oikeudelle ja jätettävä sanotussa ajassa kirkkoherranvirastoon tai vaalilautakunnan määräämään muuhun seurakunnan toimipaikkaan. Vaalilautakunnan tulee toimittaa valitus, ote pöytäkirjasta, vaalilautakunnan lausunto ja muut asiassa kertyneet asiakirjat kiireellisesti hallinto-oikeudelle.

tiedoksisäännistä. Valitus on osoitettava hallinto-oikeudelle ja jätettävä sanotussa ajassa kirkkoherranvirastoon tai vaalilautakunnan määräämään muuhun seurakunnan toimipaikkaan. Vaalilautakunnan tulee toimittaa valitus, ote pöytäkirjasta, vaalilautakunnan lausunto ja muut asiassa kertyneet asiakirjat kiireellisesti hallinto-oikeudelle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevan seurakuntavaalin ja kirkkoherran välittömän vaalin toimittamiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Kirkolliskokouksen päätös kirkkojärjestyksen muuttamisesta

Kirkolliskokouksen päätöksen mukaisesti

muutetaan kirkkojärjestyksen (657/2023) 9 luvun 2 §:n 2 momentti, 4 ja 5 §, 6 §:n otsikko sekä 1 ja 2 momentti, 7 §, 8 §:n 1 momentin johdantokappale ja 6 kohta, 25 §:n 1 ja 2 momentti, 26 §:n 2 ja 3 momentti, 27 §, 28 §:n 2 momentin 1 kohta ja 4 momentti, 29 §, 34 §:n 2 momentti, 39 §:n 4 momentti, 41 §, 44 §:n 3 momentti, 61 §, 66 §:n 1 momentti, 67 §:n 1 momentti, 81 §:n 1 momentti, 82 §:n 2 momentti, 93 §:n 1 momentti ja 94 §:n 1 momentti, ja

lisätään 9 luvun 28 §:ään uusi 5 momentti ja uusi 28 a § seuraavasti:

Voimassa oleva kirkkojärjestys

9 luku

Vaalit

2 §

Vaalilautakunta ja keskusvaalitoimikunta

Yhteisen kirkkoneuvoston asettaman keskusvaalitoimikunnan tehtävänä on:

- 1) hyväksyä seurakuntavaalien toimenpidesuunnitelma ja aikataulu;
- 2) *laatia äänioikeutettujen luettelot;*
- 3) huolehtia vaaleja koskevien kuulutusten ja ilmoitusten laatimisesta ja tietoon saattamisesta;
- 4) avustaa muuten seurakuntien vaalilautakuntia vaalien yhtenäisessä toteuttamisessa.

4 §

Äänioikeutettujen luettelon laatiminen

Vaalilautakunnan tai keskusvaalitoimikunnan on laadittava äänioikeutettujen luettelo.

Ehdotus

9 luku

Vaalit

2 §

Vaalilautakunta ja keskusvaalitoimikunta

Yhteisen kirkkoneuvoston asettaman keskusvaalitoimikunnan tehtävänä on:

- 2) hyväksyä seurakuntavaalien toimenpidesuunnitelma ja aikataulu;
- 2) huolehtia vaaleja koskevien kuulutusten ja ilmoitusten laatimisesta ja tietoon saattamisesta;
- 3) avustaa muuten seurakuntien vaalilautakuntia vaalien yhtenäisessä toteuttamisessa.

4 §

Äänioikeusrekisterin perustamisajankohta

(jää tarpeettomaksi)

Äänioikeutettujen luettelon tulee olla laadittu:

- 1) seurakuntavaaleja varten syyskuun 1 päivään mennessä;
- 2) valituksen johdosta uudelleen toimitettavia seurakuntavaaleja ja poikkeuksellisia seurakuntavaaleja varten viimeistään 55 päivää ennen vaalipäivää.

5 §

Äänioikeutettujen luettelon tarkastaminen

Seurakuntavaalien äänioikeutettujen luettelo on tarkastettava viimeistään syyskuun 1 päivänä ja uudelleen toimitettavissa tai poikkeuksellisissa seurakuntavaaleissa viimeistään toisena päivänä siitä, kun luettelo on ollut laadittava. Äänioikeutettujen luettelon tarkastaa vähintään kaksi vaalilautakunnan keskuudestaan valitsemaa jäsentä.

Äänioikeutettujen luettelon tarkastajien on:

- 1) lisättävä luetteloon ne seurakunnan äänioikeutetut jäsenet, jotka ovat oikeudettomasti jääneet siihen merkitsemättä;
- 2) poistettava ylivivaten alle jäävää tekstiä kokonaan peittämättä kuolleiden ja oikeudettomasti äänioikeutetuiksi merkittyjen henkilöiden nimet, sekä merkittävä toimenpiteen syy;
- 3) oikaistava muut luettelossa havaitsemansa virheet.

Tarkastajien on lopuksi merkittävä luetteloon äänioikeutettujen tarkistettu lukumäärä sekä päivättävä luettelo ja varmennettava se allekirjoituksillaan. Varmennettavien jälkeen äänioikeutettujen luetteloon ei saa tehdä muita muutoksia kuin ne, jotka

Kirkkohallitus perustaa äänioikeusrekisterin:

- 1) seurakuntavaaleja varten *vaalivuoden elokuun 23 päivään* mennessä;
- 2) valituksen johdosta uudelleen toimitettavia seurakuntavaaleja ja poikkeuksellisia seurakuntavaaleja varten viimeistään 55 päivää ennen vaalipäivää.

5 §

Äänioikeusrekisterin tarkastaminen

Seurakuntavaalien *äänioikeusrekisteri* on tarkastettava viimeistään syyskuun 1 päivänä ja uudelleen toimitettavissa tai poikkeuksellisissa seurakuntavaaleissa viimeistään toisena päivänä siitä, kun *äänioikeusrekisteri on perustettu*. *Äänioikeusrekisterin* tarkastaa vähintään kaksi vaalilautakunnan keskuudestaan valitsemaa jäsentä.

Äänioikeusrekisterin tarkastajien on:

- 1) lisättävä *äänioikeusrekisteriin* ne seurakunnan äänioikeutetut jäsenet, jotka ovat oikeudettomasti jääneet siihen merkitsemättä;
- 2) *tehtävä äänioikeusrekisteriin kirkkolain 9 luvun 18 a §:n 3 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut merkinnät*;
- 3) oikaistava muut *äänioikeusrekisterissä* havaitsemansa virheet.

Tarkastajien on lopuksi merkittävä *äänioikeusrekisteriin seurakunnassa* äänioikeutettujen tarkistettu lukumäärä sekä varmennettava tarkastaminen sähköisillä allekirjoituksillaan. Varmennettavien jälkeen *kirkkohallitus tai vaalilautakunta* ei saa tehdä

aiheutuvat kirkkolain 9 luvun 19 §:ssä tarkoitetusta itseoikaisusta taikka oikaisuvaatimukseen tai valitukseen annetusta päätöksestä.

6 §

Äänioikeutettujen luettelon pitäminen nähtävänä

Äänioikeutettujen luettelo on tarkastusta varten pidettävä valvonnan alaisena nähtävänä vähintään neljän tunnin ajan kahtena luettelon tarkastamista seuraavana peräkkäisenä arkipäivänä, ei kuitenkaan lauantaina. Toisena päivistä luettelo pidetään nähtävänä kello 15–19.

Nähtävänä pitämistä koskevassa kuulutuksessa on mainittava:

- 1) milloin ja missä äänioikeutettujen luettelo on nähtävillä;
 - 2) miten äänioikeutettujen luetteloa koskeva oikaisuvaatimus tehdään;
 - 3) milloin vaalilautakunta kokoontuu käsittelemään oikaisuvaatimuksia.
-

7 §

Äänioikeutettujen luettelon lainvoimaisuus

Vaalilautakunta käsittelee äänioikeutettujen luetteloa koskevat oikaisuvaatimukset seurakuntavaaleissa lokakuun 1 päivänä pidettävässä kokouksessa ja uudelleen toimitettavissa tai poikkeuksellisissa seurakuntavaaleissa kaksi viikkoa luettelon nähtävillä

äänioikeusrekisteriin muita muutoksia kuin ne, jotka aiheutuvat kirkkolain 9 luvun 19 §:ssä tarkoitetusta itseoikaisusta taikka oikaisuvaatimukseen tai valitukseen annetusta päätöksestä.

6 §

Äänioikeusrekisterin pitäminen nähtävänä

Äänioikeusrekisteri on tarkastusta varten pidettävä valvonnan alaisena nähtävänä vähintään neljän tunnin ajan kahtena rekisterin tarkastamista seuraavana peräkkäisenä arkipäivänä, ei kuitenkaan lauantaina. Toisena päivistä äänioikeusrekisteri pidetään nähtävänä kello 15–19.

Nähtävänä pitämistä koskevassa kuulutuksessa on mainittava:

- 1) milloin ja missä äänioikeusrekisteri on nähtävillä;
 - 2) miten äänioikeusrekisteriä koskeva oikaisuvaatimus tehdään;
 - 3) milloin vaalilautakunta kokoontuu käsittelemään oikaisuvaatimuksia.
-

7 §

Oikaisuvaatimusten käsittely

Vaalilautakunta käsittelee äänioikeusrekisteriä koskevat oikaisuvaatimukset seurakuntavaaleissa lokakuun 1 päivänä pidettävässä kokouksessa ja uudelleen toimitettavissa tai poikkeuksellisissa seurakuntavaaleissa kaksi viikkoa äänioikeusrekisterin nähtävillä

pitämisen päättymisen jälkeen pidettävässä kokouksessa.

Äänioikeutettujen luettelo tulee lainvoimaiseksi siten kuin kirkkolain 9 luvun 20 §:ssä säädetään. Vaalilautakunnan on tehtävä merkintä lainvoimaisuudesta äänioikeutettujen luetteloon.

8 §

Ilmoituskortti

Seurakunnan jakautuessa äänestysalueisiin seurakunta laatii jokaisesta äänioikeutettujen luetteloon otetusta henkilöstä ilmoituskortin, jossa ovat:

25 §

Lähetekirje

Lähetekirje on osoitettava sen seurakunnan vaalilautakunnalle, jossa äänestäjä ilmoittaa olevansa merkitty äänioikeutettujen luetteloon.

Lähetekirjeen tulee sisältää:

1) äänestäjän täydellinen nimi ja henkilötunnus sekä, jos nimi on muuttunut, myös edellinen nimi;

2) ilmoitus seurakunnasta, jossa äänestäjä on merkitty äänioikeutettujen luetteloon, ja sen osoitteesta.

pitämisen päättymisen jälkeen pidettävässä kokouksessa.

Äänioikeusrekisteri tulee lainvoimaiseksi siten kuin kirkkolain 9 luvun 20 §:ssä säädetään. *Kirkkohallituksen* on tehtävä merkintä lainvoimaisuudesta äänioikeutettujen luetteloon.

8 §

Ilmoituskortti

Seurakunnan jakautuessa äänestysalueisiin seurakunta laatii jokaisesta *äänioikeusrekisteriin* otetusta henkilöstä ilmoituskortin, jossa ovat:

6) tiedot rekisteristä tai tietojärjestelmästä, johon kortissa olevat tiedot perustuvat;

25 §

Lähetekirje

Lähetekirje on osoitettava sen seurakunnan vaalilautakunnalle, *joka on merkitty äänioikeusrekisteriin äänestäjän kohdalle tai* jossa äänestäjä ilmoittaa olevansa äänioikeutettu.

Lähetekirjeessä on oltava äänestäjästä seuraavat tiedot:

1) täydellinen nimi;

2) henkilötunnus, jos lähetekirjeeseen tehdään 26 §:n 2 momentissa tarkoitettu lähetekirjeen kuittausmerkintä;

3) henkilötunnus ja nykyinen osoite, jos lähetekirjeenä käytetään erillistä

lähetekirjelomaketta, johon ei tehdä lähetekirjeen kuittausmerkintää.

26 §

Ennakkoäänestyksen päättämistoimet

Vaalitoimitsijan on lähetekirjeessä todistettava, että äänestys on tapahtunut oikein, ja ilmoitettava ennakkoäänestyspaikka sekä päivättävä ja allekirjoitettava todistus. Vaalikuori ja lähetekirje on tämän jälkeen suljettava lähetekuoreen. Vaalitoimitsijan on viivytyksettä lähetettävä lähetekuori sen seurakunnan vaalilautakunnalle, jonka vaalitoimitukseen äänestäjä on osallistunut.

Kaikilla niillä äänestäjillä, jotka ennen ilmoitetun äänestysajan päättymistä ovat saapuvilla odottamassa äänestysvuoroaan, on oikeus äänestää ennen kuin vaalitoimitus siinä äänestyspaikassa lopetetaan. Ilmoitetun äänestysajan päättyessä äänestyspaikka

26 §

Ennakkoäänestyksen päättämistoimet

Silloin kun äänioikeusrekisteri on käytössä ennakkoäänestyspaikassa, vaalitoimitsija:

1) tarkastaa rekisteristä, että äänestäjä on äänioikeutettu;

2) tekee rekisteriin merkinnän siitä, että äänestäjä on käyttänyt äänioikeuttaan;

*3) tekee lähetekirjeeseen merkinnän siitä, että rekisteriin on tehty 2 kohdassa tarkoitettu merkintä (**lähetekirjeen kuittausmerkintä**).*

Silloin kun äänioikeusrekisteri ei ole käytössä ennakkoäänestyspaikassa, äänestäjistä on pidettävä luetteloa.

(siirtyy muutettuna 27 §:n 1 momentiksi)

(siirtyy 27 §:n 2 momentiksi)

on suljettava. Sulkemisesta on sitä ennen ilmoitettava saapuvilla oleville äänestäjille.

27 §

Ennakkoäänestäjien luettelo

Ennakkoäänestyspaikassa on pidettävä luettelo äänestäjistä. Luetteloon merkitään äänestäjän nimi ja seurakunta, jossa äänestäjä ilmoittaa olevansa merkitty äänioikeutettujen luetteloon, sekä ennakkoäänestyspäivä. Kirkkohallitus valmistuttaa lomakkeen luettelo varten.

28 §

Ennakkoäänestysasiakirjojen tarkastaminen

Äänestys on jätettävä huomioon ottamatta, jos:

1) ennakkoon äänestänyttä henkilöä ei ole merkitty äänioikeutettujen luetteloon äänioikeutetuksi;

Jos lähetekirje ja vaalikuori hyväksytään, äänioikeutettujen luetteloon merkitään, että

27 §

Vaaliviranomaisen toimet ennakkoäänestyksen loppuksi

Vaalitoimitsijan on allekirjoitettava lähetekirjeeseen todistus siitä, että äänestys on toimitettu laissa säädetyin tavoin ja, jos lähetekirjeeseen ei tehdä lähetekirjeen kuittausmerkintää, merkittävä siihen myös päiväys ja ennakkoäänestyspaikan nimi. Vaalikuori ja lähetekirje on tämän jälkeen suljettava lähetekuoreen. Vaalitoimitsijan on viivytyksettä lähetettävä lähetekuori sen seurakunnan vaalilautakunnalle, jonka vaalitoimitukseen äänestäjä on osallistunut.

Kaikilla niillä äänestäjillä, jotka ennen ilmoitetun äänestysajan päättymistä ovat saapuvilla odottamassa äänestysvuoroaan, on oikeus äänestää ennen kuin vaalitoimitus siinä äänestyspaikassa lopetetaan. Ilmoitetun äänestysajan päättyessä äänestyspaikka on suljettava. Sulkemisesta on sitä ennen ilmoitettava saapuvilla oleville äänestäjille.

28 §

Ennakkoäänestysasiakirjojen tarkastaminen

Äänestys on jätettävä huomioon ottamatta, jos:

1) ennakkoon äänestänyttä henkilöä ei ole otettu *äänioikeusrekisteriin*;

Jos lähetekirje, jossa ei ole lähetekirjeen kuittausmerkintää, ja siihen liitetty

lähetekirjeessä mainittu henkilö on äänestänyt. Samalla vaalikuoren etupuolelle tehdään merkintä, että äänestäjä on todettu äänioikeutetuksi. Hyväksytyt vaalikuoret lasketaan. Lisäksi tarkastetaan, että vaalikuorien lukumäärä on sama kuin äänioikeutettujen luetteloon äänestäneiksi merkittyjen lukumäärä. Hyväksytyt vaalikuoret on lähetekirjeistä erotettuina säilytettävä avaamattomina varmassa tallessa.

vaalikuori voidaan hyväksyä, äänioikeusrekisteriin merkitään, että lähetekirjeessä mainittu henkilö on käyttänyt äänioikeuttaan. Jos vaaliluettelo on tulostettu ennen ennakkoäänien tarkistamista, tehdään merkintä lisäksi vaaliluetteloon. Jos vaaliluettelo on 28 a §:n 2 momentin mukaisesti erityisestä syystä tulostettu äänioikeusrekisteristä heti sen tultua lainvoimaiseksi, merkintä tehdään ainoastaan vaaliluetteloon.

Sen jälkeen, kun ennakkoäänestysasiakirjat on tarkistettu, hyväksytyt vaalikuoret lasketaan. Lisäksi tarkastetaan, että vaalikuorien lukumäärä on sama kuin äänioikeusrekisteriin äänestäneiksi merkittyjen lukumäärä. Hyväksytyt vaalikuoret on lähetekirjeistä erotettuina säilytettävä avaamattomina varmassa tallessa.

28 a §

Vaaliluettelot ja niiden tulostaminen

Vaalilautakunnan on tulostettava äänioikeusrekisteristä vaaliluettelo ennakkoäänestyksen päätyttyä. Tarvittaessa vaaliluettelot tulostetaan äänestysalueittain.

Vaaliluetteloon otetaan vain ne henkilöt, jotka äänioikeusrekisteriin tehtyjen merkintöjen mukaan eivät ole käyttäneet äänioikeuttaan ennakkoäänestyksessä. Vaaliluettelot tulostetaan henkilöiden nimien mukaisessa aakkosjärjestyksessä. Vaaliluettelossa on jokaisesta henkilöstä hänen nimensä ja henkilötunnuksensa. Jos äänioikeusrekisteriin on merkitty henkilön kohdalle kirkkolain 9 luvun 18 a §:n 2 momentin 6 kohdassa tai 3 momentin 5 kohdassa tarkoitettu tieto

turvakiellosta, myös vaaliluetteloon tulostetaan merkintä siitä.

Kirkkohallitus voi tarvittaessa erityisestä syystä määrätä, että vaaliluettelot tulostetaan äänioikeusrekisteristä heti rekisterin tultua lainvoimaiseksi.

29 §

Ennakkoäänestys kotona

Äänioikeutettu, jonka kyky liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse äänestys- eikä ennakkoäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia, saa äänestää ennakolta kotonaan (*kotiäänestys*) siinä seurakunnassa, jonka äänioikeutettujen luetteloon hänet on merkitty. Kotiäänestyksen yhteydessä voi äänestää myös kotiäänestykseen oikeutetun kanssa samassa taloudessa asuva, omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005) tarkoitettu omaishoitaja, jos hänet on merkitty kyseisen seurakunnan äänioikeutettujen luetteloon.

34 §

Kotiäänestyksen lähetekirje

Vaalitoimitsijan on lähetekirjeessä todistettava, että kotiäänestys on tapahtunut siten kuin ennakkoäänestyksestä 21, 23 ja 26 §:ssä säädetään. Vaalitoimitsijan on päivättävä todistus ja allekirjoitettava se. Äänestyslipun sisältävä vaalikuori ja lähetekirje on tämän jälkeen suljettava lähetekuoreen. Vaalitoimitsijan on viipymättä toimitettava lähetekuori vaalilautakunnalle.

29 §

Ennakkoäänestys kotona

Äänioikeutettu, jonka kyky liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse äänestys- eikä ennakkoäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia, saa äänestää ennakolta kotonaan (*kotiäänestys*) siinä seurakunnassa, jossa hänellä äänioikeusrekisterin mukaan on äänioikeus. Kotiäänestyksen yhteydessä voi äänestää myös kotiäänestykseen oikeutetun kanssa samassa taloudessa asuva, omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005) tarkoitettu omaishoitaja, jos hänet on äänioikeusrekisterissä merkitty äänioikeutetuksi kyseisessä seurakunnassa.

34 §

Kotiäänestyksen lähetekirje

Vaalitoimitsijan on lähetekirjeessä todistettava, että kotiäänestys on tapahtunut siten kuin ennakkoäänestyksestä 23 ja 24 §:ssä sekä 26 §:n 1 momentissa säädetään. Vaalitoimitsijan on päivättävä todistus ja allekirjoitettava se. Äänestyslipun sisältävä vaalikuori ja lähetekirje on tämän jälkeen suljettava lähetekuoreen. Vaalitoimitsijan on viipymättä toimitettava lähetekuori vaalilautakunnalle. *Äänioikeusrekisteriä ei käytetä kotiäänestyksessä.*

39 §

Äänestäminen seurakuntavaaleissa

Vaalilautakunta tekee äänioikeutettujen luetteloon merkinnän siitä, että äänestäjä on käyttänyt äänioikeuttaan.

41 §

Vaalitoimituksen keskeyttäminen

Jos vaalitoimitus joudutaan keskeyttämään, vaalilautakunnan on huolehdittava vaaliurnasta ja äänioikeutettujen luettelosta ja pidettävä ne valvottuna.

44 §

Äänten laskeminen

Vaalilautakunta ottaa kaikki äänestysliput vaaliurnasta ja laskee sekä äänestyslippujen että äänioikeutettujen luetteloon äänestäneiksi merkittyjen lukumäärän. Sen jälkeen vaalilautakunta erottaa mitättömät äänestysliput omaksi ryhmäkseen. Vaalilautakunta laskee kaikki annetut äänet ottaen huomioon myös ennakoäänestyksessä annetut äänet.

61 §

Äänioikeutettujen luettelo kirkkoherran välittömässä vaalissa

39 §

Äänestäminen seurakuntavaaleissa

Vaalilautakunta tekee *vaaliluettelo*on merkinnän siitä, että äänestäjä on käyttänyt äänioikeuttaan. *Merkintä tehdään kuitenkin äänioikeusrekisteriin silloin, kun se on vaalilautakunnan käytössä.*

41 §

Vaalitoimituksen keskeyttäminen

Jos vaalitoimitus joudutaan keskeyttämään, vaalilautakunnan on huolehdittava vaaliurnasta, *vaaliluettelosta sekä äänioikeusrekisteristä* ja pidettävä ne valvottuna.

44 §

Äänten laskeminen

Vaalilautakunta ottaa kaikki äänestysliput vaaliurnasta ja laskee *äänestyslippujen lukumäärän. Samoin lasketaan niiden henkilöiden lukumäärä, jotka vaaliluettelo*on tai *äänioikeusrekisteriin tehtyjen merkintöjen mukaan ovat käyttäneet äänioikeuttaan vaalipäivänä.* Sen jälkeen vaalilautakunta erottaa mitättömät äänestysliput omaksi ryhmäkseen. Vaalilautakunta laskee kaikki annetut äänet ottaen huomioon myös ennakoäänestyksessä annetut äänet.

61 §

Äänioikeusrekisteri kirkkoherran välittömässä vaalissa

Kirkkoherran välittömän vaalin äänioikeutettujen luettelo on laadittava viimeistään 55 päivää ennen ensimmäistä vaalipäivää ja tarkistettava kahden päivän kuluessa. *Turvakiellon merkitsemiseen äänioikeutettujen luetteloon sovelletaan kirkkolain 9 luvun 18 §:n 1 momenttia.* Äänioikeutettujen luetteloon ja seurakunnan jakautumiseen äänestysalueisiin sovelletaan muutoin 4–8 §:ää.

Vaalilautakunnan oikeuteen oikaista äänioikeutettujen luettelo sovelletaan kirkkolain 9 luvun 19 §:ää. Muutokset on tehtävä viimeistään 16. päivänä ennen ensimmäistä vaalipäivää ennen kello 16.

Äänioikeutettujen luettelo koskevat kirkkolain 12 luvun 6 §:ssä tarkoitetut oikaisuvaatimukset käsitellään kaksi viikkoa luettelon nähtävillä pitämisen päättymisen jälkeen pidettävässä vaalilautakunnan kokouksessa.

Äänioikeutettujen luettelo on lainvoimainen 16. päivänä ennen ensimmäistä vaalipäivää kello 16 lukien.

66 §

Äänten laskeminen, vaalin tuloksen vahvistaminen ja siitä ilmoittaminen

Kun äänestys on julistettu päättyneeksi, äänestysliput otetaan vaaliurnasta ja äänestyslippujen lukumäärä ja vaaliluetteloon äänestäneiksi merkittyjen lukumäärä lasketaan. Sen jälkeen 45 §:n nojalla mitättömät äänestysliput erotetaan eri ryhmäksi ja kunkin ehdokkaan saamat äänet lasketaan. Äänten laskemiseen ja vaalin tuloksen vahvistamiseen sovelletaan 44 ja 49 §:ää.

Kirkkohallitus perustaa äänioikeusrekisterin kirkkoherran välittömiä vaaleja varten viimeistään 55 päivää ennen ensimmäistä vaalipäivää. *Äänioikeusrekisteri on tarkastettava kahden päivän kuluessa siitä, kun äänioikeusrekisteri on perustettu.* Äänioikeusrekisteriin ja seurakunnan jakautumiseen äänestysalueisiin sovelletaan 5, 6 ja 8 §:ää.

Kirkkohallituksen ja vaalilautakunnan oikeuteen oikaista äänioikeusrekisterin tietoja sovelletaan kirkkolain 9 luvun 19 §:ää. Muutokset on tehtävä viimeistään 16. päivänä ennen ensimmäistä vaalipäivää ennen kello 16.

Äänioikeusrekisteriä koskevat kirkkolain 12 luvun 6 §:ssä tarkoitetut oikaisuvaatimukset käsitellään kaksi viikkoa *äänioikeusrekisterin* nähtävillä pitämisen päättymisen jälkeen pidettävässä vaalilautakunnan kokouksessa.

Äänioikeusrekisteri on lainvoimainen 16. päivänä ennen ensimmäistä vaalipäivää kello 16 lukien.

66 §

Äänten laskeminen, vaalin tuloksen vahvistaminen ja siitä ilmoittaminen

Kun äänestys on julistettu päättyneeksi, *vaalilautakunta ottaa äänestysliput vaaliurnasta ja laskee äänestyslippujen lukumäärän. Samoin lasketaan niiden henkilöiden lukumäärä, jotka vaaliluetteloon tai äänioikeusrekisteriin tehtyjen merkintöjen mukaan ovat käyttäneet äänioikeuttaan vaalipäivänä.* Sen jälkeen 45 §:n nojalla mitättömät äänestysliput erotetaan eri ryhmäksi ja kunkin

ehdokkaan saamat *hyväksytyt* äänet laske-
taan. Äänten laskemiseen ja vaalin tuloksen
vahvistamiseen sovelletaan *muutoin* 44 ja
49 §:ää.

67 §

*Muut kirkkoherran välittömään vaaliin
sovellettavat säännökset*

Kirkkoherran välittömän vaalin toimittami-
seen, ennakkoäänestykseen, kotiäänestyk-
seen ja äänestämiseen sovelletaan muutoin
19, 21–34 ja 36–42 §:ää.

67 §

*Muut kirkkoherran välittömään vaaliin
sovellettavat säännökset*

Kirkkoherran välittömän vaalin toimittami-
seen, ennakkoäänestykseen, kotiäänestyk-
seen ja äänestämiseen sovelletaan muutoin
19, 21–28, 28 a, 29–34 ja 36–42 §:ää.

81 §

*Äänestäminen hiippakuntavaltuuston
jäsenten ja kirkolliskokousedustajien
vaaleissa*

Äänestämiseen ja äänestyslipun leimaami-
seen sovelletaan 39 §:ää. Ahvenanmaan
maakunnan seurakunnista valittavan hiippa-
kuntavaltuuston maallikkojäsenen ja kirkol-
liskokouksen maallikkoedustajan vaaleissa
kukin äänioikeutettu äänestää 74 §:n mu-
kaista ehdokaslistaa.

81 §

*Äänestäminen hiippakuntavaltuuston
jäsenten ja kirkolliskokousedustajien
vaaleissa*

Äänestämiseen ja äänestyslipun leimaami-
seen sovelletaan 39 §:n 1–3 momenttia. Ah-
venanmaan maakunnan seurakunnista valit-
tavan hiippakuntavaltuuston maallikkojäse-
nen ja kirkolliskokouksen maallikkoedusta-
jan vaaleissa kukin äänioikeutettu äänestää
74 §:n mukaista ehdokaslistaa.

82 §

*Äänestyksen päättämistoimet ja vaaliko-
kouksen pöytäkirja*

Vaalitoimituksessa pidetään pöytäkirjaa,
johon merkitään *äänioikeuttaan käyttäneet*,
äänestyslippujen lukumäärä ja mitä vaalitoi-
mituksessa on tapahtunut. Pöytäkirjan

82 §

*Äänestyksen päättämistoimet ja vaaliko-
kouksen pöytäkirja*

Vaalitoimituksessa pidetään pöytäkirjaa,
johon merkitään äänestyslippujen luku-
määrä ja mitä vaalitoimituksessa on tapah-
tunut. *Pöytäkirjaan liitettävään*

allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa sihteeri. Pöytäkirja on heti tarkastettava ja lähetettävä vaalilautakunnalle yhdessä äänestyslippujen kanssa.

93 §

Äänestäminen piispan vaalissa

Äänestämiseen ja äänestyslipun leimaamiseen sovelletaan 39 §:ää. Vaalitoimituksessa ei sallita ehdokkaita koskevaa keskustelua.

94 §

Piispan vaalin pöytäkirja

Vaalitoimituksessa pidetään pöytäkirjaa, johon merkitään äänestyslippujen lukumäärä, *ketkä ovat äänestäneet vaalikokouksessa ja ketkä ennakkoäänestyksessä*, kuinka monta ääntä kukin ehdokas on saanut sekä vaalitoimituksen kulku. Pöytäkirjan allekirjoittavat puheenjohtaja ja pöytäkirjanpitäjä. Sen tarkastaa kaksi vaalitoimituksessa valittua tarkastajaa.

äänioikeutettujen luetteloon tehdään ennakkoon ja vaalikokouksessa äänestäneiden kohdalle merkintä siitä, että äänestäjä on käyttänyt äänioikeuttaan. Pöytäkirjan allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa sihteeri. Pöytäkirja on heti tarkastettava ja lähetettävä vaalilautakunnalle yhdessä äänestyslippujen kanssa.

93 §

Äänestäminen piispan vaalissa

Äänestämiseen ja äänestyslipun leimaamiseen sovelletaan *39 §:1–3 momenttia*. Vaalitoimituksessa ei sallita ehdokkaita koskevaa keskustelua.

94 §

Piispan vaalin pöytäkirja

Vaalitoimituksessa pidetään pöytäkirjaa, johon merkitään äänestyslippujen lukumäärä, kuinka monta ääntä kukin ehdokas on saanut sekä vaalitoimituksen kulku. *Pöytäkirjaan liitettävään äänioikeutettujen luetteloon tehdään ennakkoon ja vaalikokouksessa äänestäneiden kohdalle merkintä siitä, että äänestäjä on käyttänyt äänioikeuttaan.* Pöytäkirjan allekirjoittavat puheenjohtaja ja pöytäkirjanpitäjä. Sen tarkastaa kaksi vaalitoimituksessa valittua tarkastajaa.

Tämä päätös tulee voimaan samana päivänä kuin kirkolliskokouksen päivänä kuuta 20 hyväksymä kirkkolain 9, 10 ja 12 luvun muutos.